

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА

Дніпровського наукового фінансово-економічного ліцею

Дніпровської міської ради

на 2025/2026 навчальний рік

Схвалено
педагогічною радою ліцею
(протокол № 1 від 29.08.2025)

ЗМІСТ

1. Загальні положення
2. Тип навчального закладу
3. Структура закладу
4. Типові навчальні плани, за якими розроблено навчальний план ліцею
5. Особливості організації освітнього процесу
6. Загальний обсяг навчального навантаження та орієнтовна тривалість і можливі взаємозв'язки освітніх галузей, предметів, дисциплін
7. Очікувані результати навчання здобувачів освіти
8. Вимоги до осіб, які можуть розпочинати здобуття базової середньої освіти та профільної середньої освіти
9. Перелік освітніх галузей та навчальних програм
10. Форми організації освітнього процесу
11. Наукова співпраця із закладами вищої освіти та закладами спеціалізованої освіти наукового профілю
12. Опис інструментарію оцінювання
13. Навчальні плани

I. Загальні положення

Ліцей провадить освітню діяльність, спрямовану на залучення та підготовку учнівської молоді до наукової, дослідницької-експериментальної та пошукової діяльності.

Відповідно до ст.23 (п.1) Закону України «Про освіту» держава гарантує академічну, організаційну, фінансову і кадрову автономію закладів освіти.

Ліцей є юридичною особою та діє на підставі власного Статуту. За двадцять років функціонування суто профільного закладу створена освітня система, що дозволила розширити середовище ліцею в інтересах закладу наукового спрямування, управлінська діяльність спрямована на переведення установи в інтенсивний режим розвитку та забезпечення якісно нових освітніх результатів.

Відповідно до висновку позапланового інституційного аудиту, на підставі рішення Дніпровської міської ради від 19.03.2025 № 67/64 «Про перепрофілювання (зміну типу) і перейменування закладів освіти» Комунальний заклад освіти «Фінансово-економічний ліцей наукового спрямування при Університеті митної справи та фінансів» Дніпровської міської ради перейменовано на Дніпровський науковий фінансово-економічний ліцей Дніпровської міської ради.

Освітня програма розроблена на виконання Закону України «Про освіту», наказу Міністерства освіти і науки України від 16.10.2019 № 1303 «Про затвердження Державного стандарту спеціалізованої освіти», постанов Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 № 898 «Про деякі питання державних стандартів повної загальної середньої освіти», від 22 травня 2019 року № 438 «Про затвердження Положення про науковий ліцей та науковий ліцей-інтернат».

Освітня програма окреслює підходи до планування й організації ліцеєм єдиного комплексу освітніх компонентів для досягнення здобувачами освіти обов'язкових результатів навчання, визначених Державним стандартом базової та повної загальної середньої освіти, стандартом спеціалізованої загальної освіти наукового профілю.

Освітня програма визначає:

- загальний обсяг навчального навантаження, орієнтовну тривалість і взаємозв'язки предметів, факультативів, курсів за вибором, додаткових годин на

вивчення окремих предметів, зокрема їх інтеграції, а також логічної послідовності їх вивчення;

- очікувані результати навчання здобувачів освіти, подані в рамках навчальних програм; пропонований зміст навчальних програм, які мають гриф «Затверджено Міністерством освіти і науки України» і розміщені на офіційному веб-сайті МОН;

- рекомендовані форми організації освітнього процесу та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти;

- вимоги до здобувачів освіти, які можуть розпочати навчання за цією освітньою програмою.

II. Тип навчального закладу

Ліцей – заклад середньої освіти II-III ступеня. Профільне навчання в ліцеї здійснюється за економічним профілем (суспільно-гуманітарний напрям диференціації). Мова навчання – українська.

Мета спеціалізованої економічної освіти наукового спрямування: забезпечити умови для формування у здобувачів освіти наукового профілю дослідницьких умінь та компетентностей у здійсненні діяльності наукового спрямування за суспільно-гуманітарним напрямом.

Основними завданнями ліцею є:

1. Створення умов для врахування й розвитку навчально-пізнавальних і професійних інтересів, нахилів, здібностей і потреб учнів у процесі їхньої загальноосвітньої підготовки.

2. Забезпечення умов для життєвого і професійного самовизначення ліцеїстів, формування готовності до свідомого вибору і оволодіння майбутньою професією.

3. Формування соціальної, комунікативної, інформаційної, технологічної компетенцій учнів на допрофесійному рівні.

4. Забезпечення наступно-перспективних зв'язків між базовою середньою і професійною освітою відповідно до обраного профілю.

5. Залучення учнів до експериментальної та науково-дослідницької роботи.

Основним засобом реалізації призначення ліцею є засвоєння здобувачами освіти

обов'язкового мінімуму змісту загальноосвітніх програм. У той же час ліцей має у своєму розпорядженні додаткові засоби реалізації свого призначення, а саме:

- уведення в навчальний план профільних економічних предметів, спеціальних курсів та факультативів, що сприяють набуттю компетентностей, необхідних для продовження навчання на наступних рівнях освіти за обраним профілем, загальнокультурному розвитку особистості, формуванню гуманістичного світогляду;
- надання учням можливості спробувати себе в науково-дослідницькій діяльності, навчатися у комунальному позашкільному навчальному закладі «Мала академія наук учнівської молоді» Дніпропетровської обласної ради;
- поглиблене вивчення предметів суспільно-гуманітарного спрямування;
- надання учням можливості вибору темпу засвоєння навчального матеріалу, вибору напрямку дослідницької роботи;
- інтеграція навчальної та наукової діяльності;
- надання кваліфікованої допомоги фахівців закладів вищої освіти.

Освітня програма, що реалізується в закладі, спрямована на: формування в учнів сучасної наукової картини світу; виховання працьовитості, любові до природи; розвиток в учнів національної самосвідомості; формування людини та громадянина, яка прагне вдосконалювання та перетворення суспільства; інтеграцію особистості в систему світової та національної культури; формування загальної культури особистості, адаптації особистості до життя в суспільстві; виховання громадянськості, поваги до прав і свобод людини, поваги до культурних традицій та особливостей інших народів в умовах багатонаціональної держави; створення основи для усвідомленого відповідального вибору та наступного освоєння професійних освітніх програм; формування потреби учнів до самоосвіти, саморозвитку, самовдосконалення тощо.

Реалізація освітньої програми ліцею здійснюється через два рівні освіти:

- базова середня освіта тривалістю два роки (8-9 клас);
- профільна середня освіта тривалістю два роки (10-11 клас).

III. Структура закладу

У 2025/2026 навчальному році відкрито вісім класів, в яких будуть навчатися 249 учнів.

Освітній рівень	Кількість класів	Орієнтовна чисельність учнів
II ступень (8-9 класи)	4	128
III ступінь (10-11 класи)	4	121
Всього	8	249

IV. Типові навчальні плани, за якими розроблено навчальний план ліцею

Навчальний план ліцею задовольняє запитам учнів та батьків у здобутті якісної профільної освіти, розвитку обдарованої молоді, вихованню майбутньої економічної еліти, конкурентоздатної на ринку праці та сприяє виконанню завдань експериментів, над яким працює ліцей.

Робочий навчальний план ліцею складено:

- для 8-х класів – складено за Типовою освітньою програмою для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти II ступеня, затвердженою наказом МОН України від 19.02.2021 № 235 (у редакції наказу МОН 09.08.2024 №1120);

- для 9-х класів – за навчальним планом класів з поглибленим вивченням окремих предметів закладів загальної середньої освіти II ступеня, затвердженою наказом Міністерства освіти і науки України від 20.04.2018 № 405 (таблиця 8);

- для 10-11-х класів – за навчальним планом для 10-11 класів закладів загальної середньої освіти з урахуванням профільності (економіка), затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 20.04.2018 № 408 (таблиця 2 з урахуванням таблиці 3).

V. Особливості організації освітнього процесу

5.1. Структура 2025/2026 навчального року

Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 20 серпня 2025 року № 1003 «Про початок навчального року під час дії воєнного стану в Україні» освітній процес у 2025/2026 навчальному році розпочнеться у День знань 1 вересня

2025 року і триватиме до 30 червня 2026 року.

День знань – 01.09.2025

Свято Останнього дзвоника – 29.05.2026

Навчальні заняття:

I семестр: 01.09.2025 – 24.12.2025 – 78 навчальних днів

II семестр: 08.01.2026 – 29.05.2026 – 97 навчальних днів

Канікули:

осінні: 25.10.2025 – 02.11.2025 (9 днів)

зимові: 25.12.2025 – 07.01.2026 (14 днів)

весняні: 21.03.2026 – 29.03.2026 (9 днів)

З 01.06.2026 по 12.06.2026 в 9-х класах проводиться державна підсумкова атестація.

5.2. Режим роботи закладу протягом дня

I пара	08.30 – 09.10	Перерва 5 хв.
	09.15 – 09.55	Перерва 15 хв.
II пара	10.10 – 10.50	Перерва 15 хв.
	11.05 – 11.45	Перерва 15 хв.
III пара	12.00 – 12.40	Перерва 15 хв.
	12.55 – 13.35	Перерва 10 хв.
IV пара	13.45 – 14.20	Перерва 5 хв.
	14.25 – 15.05	Перерва 10 хв.
V пара	15.15 – Індивідуальні та групові консультації	

5.3. Експериментальна діяльність закладу освіти

У 2025/2026 навчальному році ліцей продовжить дослідно-експериментальну роботу регіонального рівня за темою: «Розроблення та впровадження навчально-методичного забезпечення STEM-освіти в умовах реформування освітньої галузі» (коригувальний етап – червень 2025 – травень 2026 року).

VI. Загальний обсяг навчального навантаження та орієнтовна тривалість і можливі взаємозв'язки освітніх галузей, предметів, дисциплін

Загальний обсяг навчального навантаження для учнів 8-11-х класів – 5180 годин/навчальний рік:

- 8-х класів – 1260 годин/навчальний рік;

- 9-х класів – 1260 годин/навчальний рік;

- 10-х класів – 1330 годин/навчальний рік;

- 11-х класів – 1330 годин/навчальний рік.

Детальний розподіл навчального навантаження на тиждень окреслено у навчальних планах II та III ступенів.

Навчальний план дає цілісне уявлення про зміст і структуру другого та третього рівнів освіти, встановлює погодинне співвідношення між окремими предметами за роками навчання, визначає гранично допустиме тижневе навантаження здобувачів освіти. Навчальний план передбачає реалізацію освітніх галузей Базового навчального плану Державного стандарту через окремі предмети. Вони охоплюють інваріантну складову, сформовану на державному рівні, та варіативну складову.

Варіативна складова навчального плану визначається ліцеєм самостійно, враховуючи профіль та спрямованість закладу, особливості організації освітнього процесу та індивідуальних освітніх потреб учнів, особливості регіону, рівень навчально-методичного та кадрового забезпечення закладу.

Варіативна складова навчальних планів використовується на підсилення предметів інваріантної складової.

Для II ступеня запроваджуються:

- години для вивчення спеціалізованих навчальних предметів, курсів (економіка, основи податкових знань, STEM-освіта, підприємництво і фінансова грамотність);

- додатковий час на вивчення англійської мови, алгебри.

Для III ступеня запроваджуються:

- профільний предмет «Економіка»;

- спеціальні курси (фінансова грамотність, основи підприємницької діяльності, основи оподаткування підприємницької діяльності, основи менеджменту та маркетингу);

- індивідуальні години для дослідно-експериментальної роботи.

Гранична наповнюваність класів та тривалість уроків встановлюються відповідно до Закону України «Про повну загальну середню освіту».

Навчальні плани зорієнтовані на роботу основної школи за 5-денним навчальним тижнем.

Порядок вивчення окремих навчальних предметів

Для впровадження навчального плану, враховуючи можливості матеріально-технічної бази, запиту здобувачів освіти, наявності педагогічних кадрів тощо, виникла необхідність провести перерозподіл навчальних годин та предметів в інваріантній частині робочого плану:

Предмет	Кількість годин за типовим планом	Кількість годин за планом ліцею	На який предмет добавлено години
9 клас			
трудове навчання	1	0,5	англ. мова – 1 год.
мистецтво	1	0,5	
фізика	3	2	алгебра – 1 год.
10 клас			
фізична культура	3	2	англ. мова – 1 год.
громадянська освіта	2	1,5	математика – 0,5 год.
11 клас			
фізична культура	3	2	англ. мова – 1 год.
фізика	3	2	математика – 1 год.

VII. Очікувані результати навчання здобувачів освіти

У результаті здобуття спеціалізованої освіти наукового профілю мають бути сформовані наукові знання й дослідницькі вміння, компонентами яких є процедури й стратегії, що використовують у всіх формах наукового дослідження (процедурне знання), і способи обґрунтування й забезпечення надійності наукових ідей (епістемне знання).

Відповідно до мети та загальних цілей, окреслених у Державному стандарті, визначено завдання, які будуть реалізовані у рамках кожної освітньої галузі. Результати навчання повинні робити внесок у формування ключових компетентностей ліцеїстів.

Види та рівні наукових робіт здобувачів освіти

Результатами діяльності наукового спрямування здобувачів освіти за науковим профілем є різні види наукових робіт, отримані внаслідок емпіричних та теоретичних досліджень.

Орієнтовні види наукових робіт *емпіричного рівня*: конструкції, моделі, проекти, технічні вироби, винаходи, програмні продукти, бази даних, колекції, матриці спостережень тощо.

Орієнтовні види робіт *теоретичного рівня*: анотації, рецензії, статті, тези доповідей, філософські тексти, есе, аналітичні та наукові звіти тощо.

Вимоги до рівнів наукових робіт є диференційованими та застосовуються залежно від віку та рівня підготовки здобувачів спеціалізованої загальної середньої освіти.

У 8-9 класах передбачено аналіз та узагальнення теоретичних досліджень, відтворення раніше виконаних емпіричних досліджень з інтерпретацією результатів; удосконалення винаходів, конструювання виробів.

У 10-11(12) класах передбачено роботу з теоретичними джерелами із застосуванням різних методів, виконання самостійних емпіричних наукових досліджень; удосконалення винаходів, створення оригінальних винаходів, конструювання виробів.

Лицей має власну матеріально-технічну базу та комп'ютерну техніку для проведення дослідницької роботи та демонстрації презентацій своїх наукових проєктів. Кожен з 11-ти навчальних кабінетів обладнаний комп'ютером, мультимедійним екраном, принтером, є доступ до Інтернету, віртуальних лабораторій.

Вимоги до компетентностей здобувачів у здійсненні діяльності наукового профілю за суспільно-гуманітарним напрямом

Стандартом визначено вимоги до діяльності наукового спрямування здобувачів освіти у наукових ліцєях/ліцєях-інтернатах за трьома напрямками: природничо-математичний, суспільно-гуманітарний, техніко-технологічний. Серед вимог окреслено ключові поняття, які можуть бути об'єктами досліджень здобувачів відповідно до обраного профілю, а також вимоги до очікуваних результатів за кожним з видів наукової діяльності здобувачів.

Суспільно-гуманітарний напрям передбачає поглиблене вивчення предметів суспільно-гуманітарного напрямку за вибором наукового ліцєю (історія, філософія, політологія, соціологія, право, економіка, мови, літератури), організацію діяльності наукового спрямування здобувачів у відповідній галузі науки.

Орієнтовне коло ключових понять – об'єктів досліджень			
Економічні: економічні процеси (виробництво, обмін, розподіл, споживання), промисловість, ринок, маркетинг, господарська діяльність, капітал			
Суспільні: людина, пізнання, буття, світогляд, простір, світ речей, суспільство, соціальні відносини, суспільні явища, культура, історичні події, держава, влада, право.			
Філологічні: мова, мовлення, слово, мовні явища, текст, стиль, жанр, літератури.			
Види діяльності наук. спрям.	Вимоги до результатів (9 клас)	Вимоги до результатів (10 клас)	Вимоги до результатів (11 клас)
Дослідницька діяльність	здійснює якісний аналіз документальних джерел; перевіряє достовірність результатів соціальних / філологічних досліджень; проводить опитування за допомогою відкритих і закритих, прямих і непрямих запитань; володіє прийомами аналізу текстів	застосовує теоретичні методи дослідження під час вивчення соціальних/філологічних проблем, планує та здійснює спостереження за різними об'єктами та явищами (соціальними / мовними), здійснює інтерпретацію та аналіз отриманих результатів; кількісний аналіз	застосовує теоретичні та емпіричні методи під час самостійного проведення соціальних /філологічних досліджень, здійснює різні види спостережень за суспільними об'єктами та явищами / людською поведінкою / мовними явищами / літературними

		результатів спостережень та даних з літературних джерел; здійснює етнографічні та порівняльні дослідження; складає перелік запитань до проведення опитування відповідно до його мети, здійснює аналіз текстів	закономірностями, проводить соціологічні, історичні, теоретичні дослідження із застосуванням різних методів; розроблює опитувальник і плану інтерв'ювання/ опитування відповідно до його мети; досліджує історичні/художні/наукові тексти, застосовує різні методи та прийоми аналізу текстів
Проектна діяльність	визначає соціальну / філологічну проблему, яка потребує пошуку конструктивних рішень; планує короткочасний проект, пов'язаний з винаходженням можливих рішень соціальних/ філософських/філологічних проблем, створює соціальні / громадянські/літературні проекти, моделі соціальних явищ, визначає аспекти моделі, які можна покращити. планує проведення соціальних опитувань	визначає критерії та обмеження соціальної / філологічної проблеми з достатньою точністю для забезпечення успішного вирішення, беручи до уваги відповідні наукові принципи та потенційний вплив на людей та довкілля, планує та здійснює короткотривалі та довготривалі соціальні /громадянські/літературні проекти у групі; аналізує результати досліджень, формулює на їхній підставі конструктивне рішення; розроблює моделі модифікації об'єктів чи процесів; планує та проводить соціальні опитування	Визначає соціальну / філологічну/ філософську проблему, досліджує шляхи її рішення, визначає критерії успішного вирішення проблеми; Представляє кілька рішень соціальних/ філологічних / філософських проблем та прогнозує їхні наслідки, визначає критерії оцінки ефективності запропонованих рішень планує та здійснює довготривалі соціальні/громадянські /літературні проекти у групі та самостійно; Розроблює моделі, щоб досліджувати суспільні та мовні явища, літературні закономірності й природу художнього твору. Планує, організує та проводить різні види соціальних досліджень
Пошукова діяльність	знаходить необхідну інформації, користуючись різними джерелами, аналізує наявні наукові результати	винаходить відповідь на проблемне питання, проводячи дослідницьку роботу, систематизує та узагальнює результати наукових досліджень; систематизує та узагальнює наявні наукові результати	одержує нове наукове знання на основі наявних наукових результатів, розроблює програми досліджує, добирає методики відповідно до проблеми дослідження

Ключові компетентності випускника ліцею

Призначення ліцею полягає в наданні здобувачам освіти наукового профілю якісної повної загальної середньої освіти, забезпеченні умов для формування у них дослідницьких умінь та компетентностей у здійсненні діяльності наукового спрямування за суспільно-гуманітарним напрямом, умов для їх всебічного розвитку, виховання і соціалізації особистості яка здатна до життя в суспільстві та цивілізованій взаємодії з природою, має прагнення до самовдосконалення і навчання впродовж життя, готова до свідомого життєвого вибору та самореалізації, відповідальності, трудової діяльності та громадянської активності.

Досягнення цієї мети забезпечується шляхом формування ключових компетентностей, необхідних кожній сучасній людині для успішної життєдіяльності:

- вільне володіння державною та іноземними мовами;
- математична компетентність;
- компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій;
- інноваційність;
- екологічна компетентність;
- інформаційно-комунікаційна компетентність;
- навчання впродовж життя;
- громадянські та соціальні компетентності, пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, з усвідомленням рівних прав і можливостей;
- культурна компетентність;
- підприємливість та фінансова грамотність;
- інші компетентності, передбачені стандартом освіти

Спільними для всіх компетентностей є такі вміння: творчість, ініціативність, вміння висловлювати власну думку, критичне та системне мислення, здатність логічно обґрунтовувати позицію, вміння конструктивно керувати емоціями, оцінювати ризики, приймати рішення, розв'язувати проблеми, здатність співпрацювати з іншими людьми.

№ з/п	Ключові компетентності	Компоненти
1	Спілкування державною (і рідною — у разі відмінності) мовами	<p>Уміння: ставити запитання і розпізнавати проблему; міркувати, робити висновки на основі інформації, поданої в різних формах (у текстовій формі, таблицях, діаграмах, на графіках); розуміти, пояснювати і перетворювати тексти задач (усно і письмово), грамотно висловлюватися рідною мовою; доречно та коректно вживати в мовленні термінологію з окремих предметів, чітко, лаконічно та зрозуміло формулювати думку, аргументувати, доводити правильність тверджень; уникнення невнормованих іншомовних запозичень у спілкуванні на тематику окремого предмета; поповнювати свій словниковий запас.</p> <p>Ставлення: розуміння важливості чітких та лаконічних формулювань.</p> <p>Навчальні ресурси: означення понять, формулювання властивостей, доведення правил, теорем</p>
2	Спілкування іноземними мовами	<p>Уміння: здійснювати спілкування в межах сфер, тем і ситуацій, визначених чинною навчальною програмою; розуміти на слух зміст автентичних текстів; читати і розуміти автентичні тексти різних жанрів і видів із різним рівнем розуміння змісту; здійснювати спілкування у письмовій формі відповідно до поставлених завдань; використовувати у разі потреби невербальні засоби спілкування за умови дефіциту наявних мовних засобів; ефективно взаємодіяти з іншими усно, письмово та за допомогою засобів електронного спілкування.</p> <p>Ставлення: критично оцінювати інформацію та використовувати її для різних потреб; висловлювати свої думки, почуття та ставлення; адекватно використовувати досвід, набутий у вивченні рідної мови та інших навчальних предметів, розглядаючи його як засіб усвідомленого оволодіння іноземною мовою; обирати й застосовувати доцільні комунікативні стратегії відповідно до різних потреб; ефективно користуватися навчальними стратегіями для самостійного вивчення іноземних мов.</p> <p>Навчальні ресурси: підручники, словники, довідкова література, мультимедійні засоби, адаптовані іншомовні тексти.</p>
3	Математична компетентність	<p>Уміння: оперувати текстовою та числовою інформацією; встановлювати відношення між реальними об'єктами навколишньої дійсності (природними,</p>

№ з/п	Ключові компетентності	Компоненти
		<p>культурними, технічними тощо); розв'язувати задачі, зокрема практичного змісту; будувати і досліджувати найпростіші математичні моделі реальних об'єктів, процесів і явищ, інтерпретувати та оцінювати результати; прогнозувати в контексті навчальних та практичних задач; використовувати математичні методи у життєвих ситуаціях.</p> <p>Ставлення: усвідомлення значення математики для повноцінного життя в сучасному суспільстві, розвитку технологічного, економічного й оборонного потенціалу держави, успішного вивчення інших предметів.</p> <p>Навчальні ресурси: розв'язування математичних задач, і обов'язково таких, що моделюють реальні життєві ситуації</p>
4	Основні компетентності у природничих науках і технологіях	<p>Уміння: розпізнавати проблеми, що виникають у довкіллі; будувати та досліджувати природні явища і процеси; послуговуватися технологічними пристроями.</p> <p>Ставлення: усвідомлення важливості природничих наук як універсальної мови науки, техніки та технологій. усвідомлення ролі наукових ідей в сучасних інформаційних технологіях</p> <p>Навчальні ресурси: складання графіків та діаграм, які ілюструють функціональні залежності результатів впливу людської діяльності на природу</p>
5	Інформаційно-цифрова компетентність	<p>Уміння: структурувати дані; діяти за алгоритмом та складати алгоритми; визначати достатність даних для розв'язання задачі; використовувати різні знакові системи; знаходити інформацію та оцінювати її достовірність; доводити істинність тверджень.</p> <p>Ставлення: критичне осмислення інформації та джерел її отримання; усвідомлення важливості інформаційних технологій для ефективного розв'язування математичних задач.</p> <p>Навчальні ресурси: візуалізація даних, побудова графіків та діаграм за допомогою програмних засобів</p>
6	Уміння вчитися впродовж життя	<p>Уміння: визначати мету навчальної діяльності, відбирати й застосовувати потрібні знання та способи діяльності для досягнення цієї мети; організувати та планувати свою навчальну діяльність; моделювати власну освітню траєкторію, аналізувати, контролювати, коригувати та оцінювати результати своєї навчальної</p>

№ з/п	Ключові компетентності	Компоненти
		<p>діяльності; доводити правильність власного судження або визнавати помилковість.</p> <p>Ставлення: усвідомлення власних освітніх потреб та цінності нових знань і вмінь; зацікавленість у пізнанні світу; розуміння важливості вчитися впродовж життя; прагнення до вдосконалення результатів своєї діяльності.</p> <p>Навчальні ресурси: моделювання власної освітньої траєкторії</p>
7	Ініціативність і підприємливість	<p>Уміння: генерувати нові ідеї, вирішувати життєві проблеми, аналізувати, прогнозувати, ухвалювати оптимальні рішення; використовувати критерії раціональності, практичності, ефективності та точності, з метою вибору найкращого рішення; аргументувати та захищати свою позицію, дискутувати; використовувати різні стратегії, шукаючи оптимальних способів розв'язання життєвого завдання.</p> <p>Ставлення: ініціативність, відповідальність, упевненість у собі; переконаність, що успіх команди – це й особистий успіх; позитивне оцінювання та підтримка конструктивних ідей інших.</p> <p>Навчальні ресурси: завдання підприємницького змісту (оптимізаційні задачі)</p>
8	Соціальна і громадянська компетентності	<p>Уміння: висловлювати власну думку, слухати і чути інших, оцінювати аргументи та змінювати думку на основі доказів; аргументувати та відстоювати свою позицію; ухвалювати аргументовані рішення в життєвих ситуаціях; співпрацювати в команді, виділяти та виконувати власну роль в командній роботі; аналізувати власну економічну ситуацію, родинний бюджет; орієнтуватися в широкому колі послуг і товарів на основі чітких критеріїв, робити споживчий вибір, спираючись на різні дані.</p> <p>Ставлення: ощадливість і поміркованість; рівне ставлення до інших незалежно від статків, соціального походження; відповідальність за спільну справу; налаштованість на логічне обґрунтування позиції без передчасного переходу до висновків; повага до прав людини, активна позиція щодо боротьби із дискримінацією.</p> <p>Навчальні ресурси: завдання соціального змісту</p>

№ з/п	Ключові компетентності	Компоненти
9	Обізнаність і самовираження у сфері культури	<p>Уміння: грамотно і логічно висловлювати свою думку, аргументувати та вести діалог, враховуючи національні та культурні особливості співрозмовників та дотримуючись етики спілкування і взаємодії; враховувати художньо-естетичну складову при створенні продуктів своєї діяльності (малюнків, текстів, схем тощо).</p> <p>Ставлення: культурна самоідентифікація, повага до культурного розмаїття у глобальному суспільстві; усвідомлення впливу окремого предмета на людську культуру та розвиток суспільства.</p> <p>Навчальні ресурси: математичні моделі в різних видах мистецтва</p>
10	Екологічна грамотність і здорове життя	<p>Уміння: аналізувати і критично оцінювати соціально-економічні події в державі на основі різних даних; враховувати правові, етичні, екологічні і соціальні наслідки рішень; розпізнавати, як інтерпретації результатів вирішення проблем можуть бути використані для маніпулювання.</p> <p>Ставлення: усвідомлення взаємозв'язку кожного окремого предмета та екології на основі різних даних; ощадне та бережливе відношення до природних ресурсів, чистоти довкілля та дотримання санітарних норм побуту; розгляд порівняльної характеристики щодо вибору здорового способу життя; власна думка та позиція до зловживань алкоголю, нікотину тощо.</p> <p>Навчальні ресурси: навчальні проекти, завдання соціально-економічного, екологічного змісту; задачі, які сприяють усвідомленню цінності здорового способу життя</p>

Такі ключові компетентності, як уміння вчитися, ініціативність і підприємливість, екологічна грамотність і здоровий спосіб життя, соціальна та громадянська компетентності можуть формуватися відразу засобами усіх предметів. Виокремлення в навчальних програмах таких наскрізних ліній ключових компетентностей як «Екологічна безпека й сталий розвиток», «Громадянська відповідальність», «Здоров'я і безпека», «Підприємливість і фінансова грамотність» спрямоване на формування у здобувачів освіти здатності застосовувати знання й уміння у реальних життєвих ситуаціях. Наскрізнi лінії є

засобом інтеграції ключових і загальнопредметних компетентностей, окремих предметів та предметних циклів. Наскрізнi лінії є соціально значимими надпредметними темами, які допомагають формуванню в учнів уявлень про суспільство в цілому, розвивають здатність застосовувати отримані знання у різних ситуаціях.

Навчання за наскрізними лініями реалізується насамперед через:

- організацію освітнього середовища – зміст та цілі наскрізних тем враховуються при формуванні духовного, соціального і фізичного середовища навчання;

- окремі предмети – виходячи із наскрізних тем при вивченні предмета проводяться відповідні трактовки, приклади і методи навчання, реалізуються надпредметні, міжкласові та загальноліцейські проєкти. Роль окремих предметів при навчанні за наскрізними темами різна і залежить від цілей і змісту окремого предмета та від того, наскільки тісно той чи інший предметний цикл пов'язаний із конкретною наскрізною темою;

- предмети за вибором;
- роботу в проєктах;
- позакласну навчальну роботу і роботу гуртків.

Наскрізна лінія	Коротка характеристика
Екологічна безпека й сталий розвиток	<p>Формування в учнів соціальної активності, відповідальності та екологічної свідомості, готовності брати участь у вирішенні питань збереження довкілля і розвитку суспільства, усвідомлення важливості сталого розвитку для майбутніх поколінь.</p> <p>Проблематика наскрізної лінії реалізується через завдання з реальними даними про використання природних ресурсів, їх збереження та примноження. Аналіз цих даних сприяє розвитку бережливого ставлення до навколишнього середовища, екології, формуванню критичного мислення, вміння вирішувати проблеми, критично оцінювати перспективи розвитку навколишнього середовища і людини. Можливі уроки на відкритому повітрі.</p>

Громадянська відповідальність	<p>Сприятиме формуванню відповідального члена громади і суспільства, що розуміє принципи і механізми функціонування суспільства. Ця наскрізна лінія освоюється в основному через колективну діяльність (дослідницькі роботи, роботи в групі, проекти тощо), яка поєднує окремі предмети між собою і розвиває в учнів готовність до співпраці, толерантність щодо різноманітних способів діяльності і думок.</p> <p>Вивчення окремого предмета має викликати в учнів якомога більше позитивних емоцій, а її зміст — бути націленим на виховання порядності, старанності, систематичності, послідовності, посидючості і чесності. Приклад вчителя покликаний зіграти важливу роль у формуванні толерантного ставлення до товаришів, незалежно від рівня навчальних досягнень.</p>
Здоров'я і безпека	<p>Завданням наскрізної лінії є становлення учня як емоційно стійкого члена суспільства, здатного вести здоровий спосіб життя і формувати навколо себе безпечне життєве середовище.</p> <p>Реалізується через завдання з реальними даними про безпеку і охорону здоров'я (текстові завдання, пов'язані з середовищем дорожнього руху, рухом пішоходів і транспортних засобів). Варто звернути увагу на проблеми, пов'язані із ризиками для життя і здоров'я. Вирішення проблем, знайдених з «ага-ефектом», пошук оптимальних методів вирішення і розв'язування задач тощо, здатні викликати в учнів чимало радісних емоцій.</p>
Підприємливість і фінансова грамотність	<p>Наскрізна лінія націлена на розвиток лідерських ініціатив, здатність успішно діяти в технологічному швидкозмінному середовищі, забезпечення кращого розуміння учнями практичних аспектів фінансових питань (здійснення заощаджень, інвестування, запозичення, страхування, кредитування тощо).</p> <p>Ця наскрізна лінія пов'язана з розв'язуванням практичних завдань щодо планування господарської діяльності та реальної оцінки власних можливостей, складання сімейного бюджету, формування економного ставлення до природних ресурсів.</p>

Необхідною умовою формування компетентностей є діяльнісна спрямованість навчання, яка передбачає постійне включення учнів до різних видів педагогічно доцільної активної навчально-пізнавальної діяльності, а також практична її спрямованість. Формуванню ключових компетентностей сприяє встановлення та реалізація в освітньому процесі міжпредметних і внутрішньо предметних зв'язків, а саме: змістово-інформаційних, операційно-діяльнісних і організаційно-методичних. Їх використання посилює пізнавальний інтерес учнів до навчання і підвищує рівень їхньої загальної культури, створює умови для систематизації навчального матеріалу і формування наукового світогляду. Ліцеїсти набувають досвіду застосування знань на практиці та перенесення їх в нові ситуації.

VIII. Вимоги до осіб, які можуть розпочинати здобуття базової середньої освіти та профільної середньої освіти

Базова середня освіта здобувається після конкурсного набору у 8-й клас ліцею 1 вересня поточного навчального року.

Профільна середня освіта здобувається після здобуття базової середньої освіти. Переведення учнів на наступний рік навчання в ліцеї здійснюється на підставі результатів підсумкового оцінювання учнів та/або їх державної підсумкової атестації (для учнів дев'ятих класів) згідно з рішенням педагогічної ради ліцею та відповідно до наказу директора ліцею, що упродовж п'яти робочих днів з дати прийняття має бути оприлюднений на інформаційному стенді ліцею.

Учні дев'ятих класів, які завершили здобуття базової освіти наукового спрямування одночасно зі здобуттям базової середньої освіти у ліцеї, переводяться до десятого класу цього самого ліцею за власною заявою (у разі досягнення повноліття) чи заявою одного з батьків, інших законних представників відповідно.

IX. Перелік освітніх галузей та навчальних програм

Освітню програму укладено за такими освітніми галузями:

- Мови і літератури;
- Суспільствознавство;
- Мистецтво;
- Математика;
- Природознавство;
- Технології;
- Здоров'я і фізична культура.

Логічна послідовність вивчення предметів розкривається у відповідних навчальних програмах.

Реалізація змісту освіти в ліцеї та досягнення прогнозованого результату її роботи забезпечується програмно-методичним матеріалом, що відповідає Переліку навчальних програм, підручників та навчально-методичних посібників, рекомендованих Міністерством освіти і науки України для використання в

основній і старшій школі закладів загальної середньої освіти з навчанням українською мовою:

ІНВАРІАНТНА ЧАСТИНА				
1	Українська мова	Програми для загальноосвітніх навчальних закладів «Українська мова. 5-9 класи»	5-9	Наказ МОН від 07.06.2017 № 804
2	Українська мова	Навчальна програма «Українська мова (рівень стандарту). 10-11 класи»	10-11	Наказ МОН від 23.10.2017 № 1407
3	Українська література	Програми для загальноосвітніх навчальних закладів «Українська література. 5-9 класи»	5-9	Наказ МОН від 07.06.2017 № 804
4	Українська література	Навчальна програма «Українська література (рівень стандарту). 10-11 класи»	10-11	Наказ МОН від 23.10.2017 № 1407
5	Англійська мова	Навчальні програми з іноземних мов для загальноосвітніх навчальних закладів і спеціалізованих шкіл із поглибленим вивченням іноземних мов. 5-9 класи. Англійська мова.	5-9	Наказ МОН від 07.06.2017 № 804
6	Англійська мова	Програми для загальноосвітніх навчальних закладів. 10-11 класи. Іноземні мови. Рівень стандарту. Іноземні мови. Профільний рівень.	10-11	Наказ МОН від 23.10.2017 № 1407
7	Зарубіжна література	Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів «Зарубіжна література. 5-9 класи» (колектив авторів під керівництвом Ніколенко О.М.)	5-9	Наказ МОН від 03.08.2022 № 698
8	Зарубіжна література	Зарубіжна література. Рівень стандарту.	10-11	Наказ МОН від 03.08.2022 № 698
9	Історія України Всесвітня історія	Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів «Історія України. Всесвітня історія. 5-9 класи»	8-9	Наказ МОН від 03.08.2022 № 698
10	Історія України Всесвітня історія	Програма інтегрованого курсу «Історія: Україна і світ»	10-11	Наказ МОН від 03.08.2022 № 698
11	Правознавство	Навчальна програма з основ правознавства для 9 класу загальноосвітніх навчальних закладів (авт. Ремех Т.О. та інші)	9	Наказ МОН від 03.08.2022 № 698
12	Громадянська освіта	Навчальна програма «Громадянська освіта (інтегрований курс, рівень стандарту)»	10	Наказ МОН від 03.08.2022 № 698
13	Мистецтво	Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів «Мистецтво. 5-9 класи» (рівень стандарту)	5-9	Наказ МОН від 07.06.2017 № 804

ІНВАРІАНТНА ЧАСТИНА				
14	Мистецтво	Навчальна програма для учнів 10-11 класів загальної середньої освіти «Мистецтво. 10-11 класи»	10-11	Наказ МОН від 23.10.2017 № 1407
15	Математика	Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів «Математика. 5-9 класи» (колектив авторів)	5-9	Наказ МОН від 07.06.2017 № 804
16	Математика	Навчальна програма «Математика (рівень стандарту). 10-11 класи»	10-11	Наказ МОН від 23.10.2017 № 1407
17	Біологія	Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів «Біологія. 6-9 класи» (колектив авторів)	6-9	Наказ МОН від 07.06.2017 № 804
18	Біологія і екологія	Біологія і екологія. 10-11 класи (рівень стандарту) навчальна програма для закладів загальної середньої освіти	10-11	Наказ МОН від 23.10.2017 № 1407
19	Географія	Навчальні програми для загальноосвітніх навчальних закладів. Географія	6-9	Наказ МОН від 03.08.2022 № 698
20	Географія	Географія. 10-11 клас. Рівень стандарту	10-11	Наказ МОН від 03.08.2022 № 698
21	Економіка	Навчальна програма «Економіка» для учнів 8, (9) класу закладів загальної середньої освіти (авт. Н.Майбогіна)	8-9	Лист ІМЗО від 04.07.2019 № 22.1/12-Г-571
22	Економіка	Програма для закладів загальної середньої освіти «Економіка. 10-11 класи. (Профільний рівень)»	10-11	Наказ МОН від 23.10.2017 № 1407
23	Фізика	Фізика. 7-9 класи. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів	7-9	Наказ МОН від 07.06.2017 № 804
24	Фізика	«Фізика 10-11» (рівень стандарту та профільний рівень), авторського колективу НАПН України під керівництвом Локтева В.М..	10-11	Наказ МОН від 24.11.2017 № 1539
25	Астрономія	«Астрономія » (рівень стандарту та профільний рівень), авторського колективу НАПН України під керівництвом Яцківа Я.Я.	10-11	Наказ МОН від 24.11.2017 № 1539
26	Хімія	Програма для загальноосвітніх навчальних закладів «Хімія. 7-9 класи» (колектив авторів)	7-9	Наказ МОН від 07.06.2017 № 804
27	Хімія	Хімія. 10-11 класи (рівень стандарту) навчальна програма для закладів загальної середньої освіти (колектив авторів)	10-11	Наказ МОН від 23.10.2017 № 1407
28	Трудове навчання	Трудове навчання. 5-9 класи. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів	5-9	Наказ МОН від 07.06.2017 № 804

ІНВАРІАНТНА ЧАСТИНА				
29	Інформатика	Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів «Інформатика. 5-9 класи» (колектив авторів)	5-9	Наказ МОН від 07.06.2017 № 804
30	Інформатика	Навчальна програма «Інформатика (рівень стандарту). 10-11 класи»	10-11	Наказ МОН від 23.10.2017 № 1407
31	Основи здоров'я	Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів «Основи здоров'я. 5-9 класи» (колектив авторів)	5-9	Наказ МОН від 03.08.2022 № 698
32	Фізична культура	Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів «Фізична культура. 5-9 класи» (авт. М.В.Тимчик та ін.)	5-9	Наказ МОН від 03.08.2022 № 698
33	Фізична культура	Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів «Фізична культура. 10-11 класи» (рівень стандарту) (авт. М.В.Тимчик та ін.)	10-11	Наказ МОН від 03.08.2022 № 698
34	Захист України	Модельна навчальна програма «Захист України» (інтегрований курс) для закладів, що забезпечують здобуття повної загальної середньої освіти. Колектив авторів: Борохович І.В., Коваленко А.О., Когут І.Б., Лісовий О.В. та ін.	10-11	Наказ МОН від 08.08.2024 № 1116

**Перелік модельних навчальних програм
для 8-9 класів закладів загальної середньої освіти НУШ**

Освітня галузь	Предмет / курс	Модельні навчальні програми для закладів загальної середньої освіти
Мовно-літературна	Українська мова	"Українська мова.7-9класи" авт. Заболотний О.В., Заболотний В. В.,Лавриничук В. П. наказ МОН України від 24.07.2023 № 883
	Українська література	"Українська література.7-9класи" авт. Заболотний О.А., Слоньовська О.В. наказ МОН України від 01.12.2023 № 1466
	Зарубіжна література	«Зарубіжна література. 7–9 класи» авт. Волошук Є. В., Слободянюк О. М. наказ МОН України від 16.08.2023 року № 1001
	Іноземна мова	«Іноземна мова. 5-9 класи» автори Зимомря І. М., Мойсюк В. А., Трифан М. С., Унгурян І. К., Яковчук М. В. наказ МОН України від 12.07.2021 № 795
Математична	Математика	«Математика. 7-9 класи (інтегрований курс)» автор Істер О. С. наказ МОН України від 06.09.2023 № 1001
Природнича	Біологія	«Біологія. 7-9 класи» авт. Соболев В.І. наказ МОН України від 24.07.2023 № 883
	Географія	«Географія. 6-9 класи» авт. Кобернік С. Г., Коваленко Р. Р., Гільберг Т. Г., Даценко Л. М.) наказ МОН України від 12.07.2021 № 795
	Фізика	«Фізика. 7-9 класи» автори Кремінський Б. Г., Гельфгат І. М наказ МОН України від 24.12.2024 № 1787
	Хімія	«Хімія. 7–9 класи» автор Григорович О. В наказ МОН України від 27.12.2023 № 1575

Освітня галузь	Предмет / курс	Моделльні навчальні програми для закладів загальної середньої освіти
Соціальна і здоров'язбе-режувальна	Здоров'я, безпека та добробут	«Здоров'я, безпека та добробут. 7-9 класи» авт. Гущина Н.І., Василенко І.П. наказ МОН від 16.08.2023 № 1001
	Підприємництво і фінансова грамотність	«Підприємництво і фінансова грамотність. 8-9 класи» автор Панченко С. Ю. Наказ МОН України від 24.12.2024 № 1787
Громадянська та історична	Історія: Україна і світ	«Історія: Україна і світ. 7–9 класи (інтегрований курс)» автори: Власова Н.С., Желіба О.В., ... наказ МОН від 24.07.2023 № 883
	Громадянська освіта	«Громадянська освіта. 8 клас» авт. Помегун О. І., Ремех Т. О., Серова Г. В. наказ МОН від 14.08.2024 № 1138
Інформатична	Інформатика	«Інформатика. 7–9 класи» автори Бондаренко О. О., Ластовецький В. В., ... наказ МОН від 06.09.2023 № 1090
Технологічна	Технології	«Технології. 7-9 клас» автор Мачача Т. С. наказ МОН України від 24.07.2023 № 883
Мистецька	Мистецтво	«Мистецтво. 7–9 класи авт. Івасюк О. М., Комаровська О. А., Власова В. Г., Гринишина Л. М., Кізілова Г. О., Лобова О. В., Назар Л. Й.) наказ МОН України від 06.09.2023 № 1090
Фізична культура	Фізична культура	«Фізична культура. 5-9 класи» авт.: Баженков Є. В., Бідний М. В., Ребрина А. А., Данільченко В. О. ... наказ МОН України від 22.08.2024 року № 1185
Міжгалузеві інтегровані курси	STEM	«STEM. 7-9 класи авт. Бутурліна О. В та інші наказ МОН України від 14.08.2024 року № 1138

ВАРІАТИВНА ЧАСТИНА

35	Фінансова грамотність	Навчальна програма курсу за вибором «Фінансова грамотність» (автор Слюсар Д.Г.)	10	Зареєстрований у Каталозі надання грифів навчальній літературі та навчальним програмам за № 3.0655-2022
36	Основи підприємницької діяльності	Навчальна програма курсу за вибором «Основи підприємницької діяльності» (авт. Антонюк Л.Л., Гарднер Грегори, Кутова А.С., Фон Розен В.М.,Циркун О.І., Сікорський Юрех, Белицький Максим)	11	Зареєстрований у каталозі надання грифів навчальній літературі та навчальним програмам за № 4.002-2022
37	Основи оподаткування підприємницької діяльності	Навчальна програма курсу за вибором «Основи підприємницької діяльності» (авт. Антонюк Л.Л., Гарднер Грегори, Кутова А.С., Фон Розен В.М.,Циркун О.І., Сікорський Юрех, Белицький Максим)	11	Зареєстрований у каталозі надання грифів навчальній літературі та навчальним програмам за № 4.002-2022
38	Основи менеджменту та маркетингу	«Основи підприємництва, менеджменту та маркетингу» (автори Є.В. Ярова, О.Ю.Петрова, Е.І. Костарева, Д.Г. Слюсар, за заг.ред. Е.І.Костаревої)	11	Лист ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти від 15.10.2019 № 22.1/12-Г-992
39	Факультатив	Я – дослідник (STEM–освіта)	10 11	Лист ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти від 15.08.2022 № 22.1/10-1080
40	Факультатив	Навчальна програма курсу за вибором «Основи споживчих знань» для закладів загальної середньої освіти Гільберт Т. В.. Довгань А. І. Капірупіна С. Л. та ін.)	9	Лист ІМЗО від 19.08.2020 № 22.1/12-Г-731
41	Гурток	Програма факультативного курсу (курсу за вибором) «Перша допомога у станах загрози життю» для 10-11 класів закладів загальної середньої освіти (авт. Дмитрів Галина та ін)	10-11	Зареєстрований у каталозі надання грифів навчальній літературі та навчальним програмам за № 4.0163-2023

ВАРІАТИВНА ЧАСТИНА				
42	Гурток	Навчальна програма патріотичного та фізкультурно-спортивного спрямування курсу за вибором, факультативу, гуртка «Сокіл-Джура» для закладів загальної середньої освіти (авт. Коломоєць Г.А., Бондарчук О.С., Бондарчук Д.О.)	10-11	Зареєстрований у каталозі надання грифів навчальній літературі та навчальним програмам за № 4.0157-2023

Х. Форми організації освітнього процесу

Соціальні перетворення в українському суспільстві докорінно змінили пріоритети в галузі освіти. Школа потребує нових нетрадиційних ідей, теорій, що відповідали б оптимальному розвитку дитини, сучасним потребам людства.

Створення ситуації успіху, сприятливих умов для повноцінної діяльності кожної дитини – основна мета, що покладена в основу технологій навчання. Незважаючи на розмаїття нововведень, основною формою організації навчальної діяльності залишається урок.

Основними формами організації освітнього процесу в ліцеї є різні типи уроку: формування компетентностей; розвитку компетентностей; перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей; корекції основних компетентностей; комбінований урок.

Також передбачені екскурсії, віртуальні подорожі, уроки-семінари, лекції, конференції, форуми, спектаклі, брифінги, квести, інтерактивні уроки (уроки-«суди», урок-дискусійна група, уроки з навчанням одних учнів іншими), інтегровані уроки, проблемний урок, відео-уроки, прес-конференції, ділові ігри тощо. Вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, забезпечуючи досягнення очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах з предмету. Перевірка та оцінювання досягнення компетентностей здійснюються у формі заліку, співбесіди, контрольного навчально-практичного заняття. Для підготовки до заліків та іспитів проводяться індивідуальні та групові консультації.

З метою засвоєння нового матеріалу та розвитку компетентностей крім уроку проводяться навчально-практичні заняття. Ця форма організації поєднує виконання різних практичних вправ, експериментальних робіт відповідно до змісту окремих

предметів, менш регламентована й має акцент на більшій самостійності учнів в експериментальній та практичній діяльності. Досягнуті компетентності учні можуть застосувати на практичних заняттях і заняттях практикуму. Практичне заняття – це така форма організації, в якій учням надається можливість застосовувати отримані ними знання у практичній діяльності. Експериментальні завдання, передбачені змістом окремих предметів, виконуються на заняттях із практикуму (виконання експериментально-практичних робіт). Оглядова конференція (для 8-11 класів) повинна передбачати обговорення ключових положень вивченого матеріалу, учнем розкриваються нові узагальнюючі підходи до його аналізу. Оглядова конференція може бути комплексною, тобто реалізувати міжпредметні зв'язки в узагальненні й систематизації навчального матеріалу. Оглядова екскурсія припускає цілеспрямоване ознайомлення учнів з об'єктами та спостереження процесів з метою відновити та систематизувати раніше отримані знання.

Функцію перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей виконує навчально-практичне заняття. Ліцеїсти одержують конкретні завдання, з виконання яких звітують перед вчителем. Практичні заняття та заняття практикуму також можуть будуватися з метою реалізації контрольних функцій освітнього процесу. На цих заняттях учні самостійно виготовляють вироби, проводять виміри та звітують за виконану роботу.

Екскурсії покликані показати учням практичне застосування знань, отриманих при вивченні змісту окремих предметів (можливо поєднувати зі збором учнями по ходу екскурсії матеріалу для виконання визначених завдань).

Ліцеїсти можуть самостійно знімати та монтувати відеофільми (під час відео-уроку) за умови самостійного розроблення сюжету фільму, підбору матеріалу, виконують самостійно розподілені ролі та аналізують виконану роботу.

Форми організації освітнього процесу можуть уточнюватись та розширюватись у змісті окремих предметів за умови виконання державних вимог Державного стандарту та окремих предметів протягом навчального року.

Вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах окремих предметів.

У ліцеї широко впроваджуються інформаційно-комунікативні технології. Застосування ІКТ в освітньому процесі базується на загальному розумінні зміни ролі інформації та принципах інформаційної взаємодії в різних напрямках освітньої діяльності. Це дозволяє формувати позитивну мотивацію здобувачів освіти до навчальної діяльності, критичне і логічне мислення, вміння приймати рішення, співпрацювати в команді, бути конкурентоздатними та впевненими особистостями.

Вчителями ліцею створена модель уроків на основі синтезу оригінальних прийомів, елементів інноваційних педагогічних методик і інформаційно-комунікативних технологій та традиційних форм організації освітнього процесу. Розширено предметне навчальне середовище, створенні умови для оптимального розвитку навичок роботи з інформацією, формування вмінь і навичок дослідницької і пошукової роботи.

Серед використовуваних засобів: мультимедійні презентації, мультимедійні карти, проекти, онлайн-тести, програмовані засоби навчання та інше.

Учителі не тільки самі активно використовують інтернет-ресурси, сучасні інформаційні технології, але й забезпечують їх активне використання учнями. Тому створенні вчителями ліцею персональні предметні сайти є однією з важливих форм роботи сучасного вчителя і є поштовхом для подальшого освоєння нових сучасних веб-ресурсів.

У ліцеї освітній процес поєднується з участю та підготовкою учнів до наукової, навчально-дослідницькою, дослідницько-експериментальною та пошуковою діяльністю відповідно до стандарту спеціалізованої освіти наукового спрямування.

Ліцеїсти 8-х класів здобувають початкові навички роботи з науковою літературою, вивчають спецкурси «Основи споживчих знань» та «Уроки для сталого розвитку», проходять обов'язкову літню навчальну практику, під час якої знайомляться з роботою фінансових установ, банків, органів оподаткування тощо, звітують про результати практики та отримують оцінку.

Випускники 9-х класів вивчають спецкурс «Основи оподаткування», беруть участь у написанні курсових проєктів, вчаться дебатовати, виступати, обирають теми науково-дослідницьких робіт з економіки, над якими будуть працювати в 10-му класі. Протягом навчального року учні 10-х класів працюють над проєктом за обраною темою, який публічно захищають після проходження літньої навчальної практики. На допомогу юним науковцям у ліцеї запроваджено спецкурси «Фінансова грамотність», «Основи мікроекономіки», «Основи макроекономіки».

Учні 11-х класів вивчають спецкурси «Основи підприємницької діяльності», «Основи оподаткування підприємницької діяльності», «Основи менеджменту та маркетингу». Здобувачі освіти продовжують роботу над науково-дослідним проєктом, беруть участь в олімпіадах та конкурсах, виступають на конференціях, пишуть наукові статті. Кожен випускник ліцею звітує написанням та захистом бізнес-ідеї створення власної справи. Захист проводиться публічно за участю науковців у сфері економіки та викладачів кафедри «Підприємництва та економіки підприємств» Університету митної справи та фінансів.

У ліцеї створено та функціонує наукове товариство учнів і педагогів «Fellow», проводяться дні науки, конкурси, турніри, дебати, конференції, засідання за круглим столом, спілкування з вченими про тенденції розвитку наукової сфери, організуються екскурсії на дослідні виробництва, до музеїв, виставок тощо.

XI. Наукова співпраця із закладами вищої освіти та закладами спеціалізованої освіти наукового профілю

Для забезпечення якісної освіти наукового спрямування, що базується на дослідно-орієнтованому навчанні, поглибленому вивченні профільних предметів та набутті компетентностей, необхідних для продовження навчання на наступних рівнях освіти, ліцеєм укладено угоди про співробітництво та спільну працю з:

- Університетом митної справи та фінансів, викладачі якого запроваджують у ліцеї профільне економічне навчання, розробляють навчальні програми з дисциплін, надають навчальну літературу в друкованому на електронному забезпеченні, беруть участь в організації літньої навчальної бізнес-практики, семінарів та конференцій, захисті випускниками бізнес-ідей, науково-

дослідницьких робіт, спільній роботі наукових товариств та органів ліцейського та студентського самоврядування;

- комунальним позашкільним навчальним закладом «Мала академія наук учнівської молоді» Дніпропетровської обласної ради, який на базі ліцею організовує роботу гуртків з історії, біології, зарубіжної літератури;

- Дніпровським національним університетом імені Олеся Гончара, на базі якого проводяться спільні студентські та учнівські конференції, робота МАН, організовано користування лабораторіями та навчальною базою;

- Національним технічним університетом «Дніпровська політехніка», який сприяє співпраці ліцеїстів з факультетами та кафедрами ВНЗ, ознайомленню з навчальною, матеріально-технічною базою, залучає здобувачів освіти та їх наукових керівників до установчих сесій МАН;

- Дніпропетровським державним університетом внутрішніх справ України, на базі якого проводяться спільні практичні семінари, конкурси, олімпіади;

- Університетом імені Альфреда Нобеля, на базі якого щорічно ліцеїсти беруть участь у регіональних конкурсах юних економістів, юних фінансистів, знавців Нобелівських лауреатів.

Системна та цілеспрямована робота із закладами вищої освіти дає плідні результати.

**Інформація
про участь педагогічних працівників, здобувачів освіти
у науково-практичних конференціях, семінарах, вебінарах**

Участь	Дата проведення	Повна назва, рівень	Місце проведення	Учасник
Педагогічні заходи				
Фасилітатор	Протягом року	Проект «Skills and Well-being in Teacher Learning Opportunities (SWITLO)»,	Міністерство освіти і науки України спільно з Британською Радою в Україні	П'ятниця Н.В., Мельник Г.С., учителі англійської мови
Учасник	Березень 2025	Обласний конкурс «STEM – учитель року»	ДАНО, онлайн	Дідорчук Т.М. учитель математики, Безкровна В.І., учитель математики

Участь	Дата проведення	Повна назва, рівень	Місце проведення	Учасник
Учасник	Квітень 2025	Міський конкурс «НЕОсвітній арсенал»	Департамент гуманітарної політики Дніпровської міської ради. Освітня траєкторія	Мельник Г.С., учитель англійської мови
Науково-практичні конференції, вебінари, семінари				
Спікери	Квітень 2025	Обласний науково-практичний семінар «Впровадження STEM-освіти у науковому ліцеї»	ДАНО онлайн	Новохатна Д.А., П'ятниця Н.В., Крайняк О.В., Задесенець А.О., Дідорчук Т.М. Безкровна В.І., Шаранов Р.С., Шаріпова Т.В.
Спікер	Квітень 2025	Національний марафон «На крилах STEM», виступ «Від ліцейської бізнес-ідеї – до успішної економічної кар'єри»	Інститут модернізації змісту освіти онлайн	Новохатна Д.А., директор ліцею
Спікер	Квітень 2025	"The power of Feedback", майстер клас для вчителів	Освітня траєкторія, міський	П'ятниця Н.В., вчитель англ. мови
Спікер	Квітень 2025	вебінар в рамках конкурсу «STEM учитель року» «Бери і роби» доповідь " STEM проекти на уроках математики"	Обласний, ДАНО	Безкровна В.І., учитель математики
Спікер	Березень 2025	конференція IATEFL "Fostering sustainable development in challenging context: Teacher Activity Groups"	Міжнародна, Міністерство освіти і науки України спільно з Британською Радою в Україні	П'ятниця Н.В., вчитель англ. мови
Спікер	Березень 2025	XVI Міжнародна виставка «Сучасні заклади освіти», виступ «Модель профільної освіти в закладах загальної середньої освіти»	Інститут модернізації змісту освіти, «Освітня траєкторія», онлайн	Новохатна Д.А., директор ліцею
Спікер	Березень 2025	вебінар в рамках конкурсу «STEM учитель року» «Бери і роби» доповідь "Освітні тренди STEM-освіти в математиці"	Обласний, ДАНО	Дідорчук Т.М. учитель математики

Участь	Дата проведення	Повна назва, рівень	Місце проведення	Учасник
Учасник	Березень 2025	вебінар у сфері STEM та комунікацій Spring-STEM-Meetup «Прокачай свої супер-сили»	Обласний, ДАНО	Дідорчук Т.М. учитель математики
Учасник	Лютий 2025	Вебінар «Сучасний урок української мови та літератури: навчатися цікаво та ефективно».	Всеукраїнський, Академія «Ранок»	Безверхней Я.М. учитель української мови
Учасник	Січень 2025	Вебінар «Social Emotional Learning»	Міжнародний Mental Health Specialist from Los Angeles Unified School District	Мельник Г.С. учитель англійської мови
Спікер	Жовтень 2025	XVI Міжнародна виставка «Інноватика в сучасній освіті», виступ «Формування міжпредметних компетентностей шляхом використання сучасних засобів навчання та обладнання в контексті Нової української школи»	Інститут модернізації змісту освіти, «Освітня траєкторія», онлайн	Новохатна Д.А., директор ліцею
Спікер	Вересень 2025	Обласна інструктивно-методична нарада «Регіональні вектори розвитку STEM-освіти у 2024 2025 н.р., виступ «STEM-освіта – каталізатор дослідницької та проєктної діяльності»	Обласний, ДАНО	Новохатна Д.А., директор ліцею

Інформація про участь у Міжнародних та Всеукраїнських виставках та форумах педагогічних працівників

Дата проведення	Повна назва	Місце проведення	Рівень	Результат участі
Жовтень 2024	XVI Міжнародний форум «Інноватика в сучасній освіті»	онлайн	Міжнародний	Золота медаль
Березень 2025	XVI Міжнародний форум «Сучасні заклади освіти»	онлайн	Міжнародний	Золота медаль

Інформація про участь у Міжнародних та Всеукраїнських конкурсах та форумах

Дата проведення	Повна назва	Місце проведення	Рівень	Результат участі
Жовтень 2024	Обласний конкурс «STEM OLYMPSCS»	онлайн	Обласний	Михайльо А., гр.11-2 переможець
Листопад 2024	Конкурс «Інтелектуальна толока-2024» «Фундатори економічних зрушень»	Дніпро УМФС	Міський	Команда учнів гр.10-1, переможці
Січень 2025	Онлайн-марафон «Винаходи українців, що змінили Світ!»	онлайн	обласний	участь учнів 9-10 класів, сертифікати учасників
Лютий 2025	Перший Хакатон Українського державного університету науки та технологій	Дніпро УДУНТ	Обласний	Команда учнів 11 класів (економіка) Команда учнів 9-10 класів (хімія, технології) переможці
Лютий 2025	Конкурс лепбуків «Забуті експерименти»	онлайн	обласний	Кефель Христина, гр. 8-2 Гурова Єлизавета, гр. 10-2 переможці
Березень 2025	Всеукраїнський конкурс «Еко-Техно Україна»	онлайн	Всеукраїнський	Демура М., гр.11-2, II місце
Березень 2025	Всеукраїнська олімпіада геніїв номінація "Наука"	онлайн	Всеукраїнський	Колос А., гр. 11-2, III місце

У ліцеї організована робота з обдарованою молоддю, розкриваються розумові здібності кожного ліцеїста. З метою творчого розвитку обдарованих дітей, в ліцеї працює наукове товариство «Fellow», членами якого є 117 учня та 27 учителів ліцею. Складено заходи та плани роботи. Усі учні 10 та 11-х класів захистили власні науково-дослідницькі роботи на I етапі під час проведення ліцейської науково-практичної конференції та отримали оцінку свого дослідження. 14 ліцеїстів презентували науково-дослідницькі роботи на II етапі конкурсу-захисту МАН. Переможцями II етапу стали 6 учнів ліцею. Переможцями II етапу Всеукраїнських предметних олімпіад стали 34 учня, III – 16 учнів. IV – 1 лауреат.

Результативність методичної роботи підтверджують досягнення ліцеїстів у

Всеукраїнських, обласних і профільних турнірах. У поточному році учні стали переможцями Всеукраїнського конкурсу «GENIUS Olympiad Ukraine», «Літературний Всесвіт», «Інший погляд», «Джура», «Teen Writers», «CreDiCo», «Відкриття українських науковців», «Techno girls Dnipro», «Державотворець».

Здобувачі освіти під керівництвом учителів прийняли участь та отримали перемоги в 37 учнівських конкурсах.

Лицей у своєму складі має методичну комісію вчителів суспільно-гуманітарного циклу предметів відповідно до профілю (економіка, історія, правознавство, громадянська освіта, спецкурси з економічних дисциплін), забезпечує залучення до керівництва участю ліцеїстів у науковій та дослідницькій роботі науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти, які мають досвід підготовки учнів до Всеукраїнських учнівських олімпіад з базових предметів, Всеукраїнському конкурсі-захисті науково-дослідницьких робіт учнів – членів Малої академії наук України, міжнародних олімпіад; залучає до викладання базових та профільних предметів педагогів з науковими ступенями та вченими званнями.

Інноваційні засади навчально-виховної роботи втілює педагогічний колектив у складі 27 педагогів: 14 основних працівників, 12 учителів-сумісників (з них 8-викладачів ВНЗ).

Кадровий склад:

- кандидат наук – 2;
- доктор філософії – 2;
- почесне звання «Відмінник освіти України» - 3;
- педагогічне звання «Учитель-методист» - 16;
- вища кваліфікаційна категорія - 24;
- перша кваліфікаційна категорія - 0 ;
- друга кваліфікаційна категорія - 1;
- спеціаліст -1.

ХІІ. Опис інструментарію оцінювання
Критерії оцінювання результатів навчання здобувачів освіти
з базових дисциплін

Рівні навчальних досягнень	Бали	Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти
I. Початковий	1	Здобувачі освіти розрізняють об'єкти вивчення
	2	Здобувачі освіти відтворюють незначну частину навчального матеріалу, мають нечіткі уявлення про об'єкт вивчення
	3	Здобувачі освіти відтворюють частину навчального матеріалу; з допомогою вчителя виконують елементарні завдання
II. Середній	4	Здобувачі освіти з допомогою вчителя відтворюють основний навчальний матеріал, можуть повторити за зразком певну операцію, дію
	5	Здобувачі освіти відтворюють основний навчальний матеріал, здатні з помилками й неточностями дати визначення понять, сформулювати правило
	6	Здобувачі освіти виявляють знання й розуміння основних положень навчального матеріалу. Відповіді їх правильні, але недостатньо осмислені. Вміють застосовувати знання при виконанні завдань за зразком
III. Достатній	7	Здобувачі освіти правильно відтворюють навчальний матеріал, знають основоположні теорії і факти, вміють наводити окремі власні приклади на підтвердження певних думок, частково контролюють власні навчальні дії
	8	Знання здобувачів освіти є достатніми. Учні застосовують вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, намагаються аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв'язки і залежність між явищами, фактами, робити висновки, загалом контролюють власну діяльність. Відповіді їх логічні, хоч і мають неточності
	9	Учні добре володіють вивченим матеріалом, застосовують знання в стандартних ситуаціях, уміють аналізувати й систематизувати інформацію, використовують загальновідомі докази із самостійною і правильною аргументацією
IV. Високий	10	Здобувачі освіти мають повні, глибокі знання, здатні використовувати їх у практичній діяльності, робити висновки, узагальнення
	11	Здобувачі освіти мають гнучкі знання в межах вимог навчальних програм, аргументовано використовують їх у різних ситуаціях, уміють знаходити інформацію та аналізувати її, ставити і розв'язувати проблеми
	12	Здобувачі освіти мають системні, міцні знання в обсязі та в межах вимог навчальних програм, усвідомлено використовують їх у стандартних та нестандартних ситуаціях. Уміють самостійно аналізувати, оцінювати, узагальнювати опанований матеріал, самостійно користуватися джерелами інформації, приймати рішення

Формувальне оцінювання

Формувальне оцінювання – це інтерактивне оцінювання прогресу здобувачів освіти, що дає змогу вчителю відповідно адаптувати освітній процес, опираючись на дані відстеження особистісного розвитку дітей та хід набуття ними навчального досвіду й компетентностей. Об'єктами формувального оцінювання є як процес навчання учнів, зорієнтований на досягнення визначеного очікуваного результату, так і результат їхньої освітньої діяльності на певному етапі навчання. В основі формувального оцінювання лежить рефлексія (від лат. *reflexio* – відображення) в освіті – усвідомлення учнем своєї навчальної діяльності, аналіз результатів навчання з метою підвищення їх ефективності. Рефлексія привчає учня до систематичного аналізу результатів власної діяльності, зокрема й не пов'язаної з навчанням у ліцеї.

Формувальне оцінювання має на меті:

- * підтримати навчальний поступ здобувачів освіти;
- * уникнути негативних моментів у навчанні;
- * формувати в учнів впевненість у собі, наголошуючи на їх сильних сторонах, а не на помилках;
- * діагностувати досягнення на кожному з етапів навчання;
- * індивідуалізувати освітній процес;
- * підвищити навчальну мотивацію й самостійність учнів;
- * вчасно виявляти проблеми й запобігати їх нашаруванню;
- * аналізувати хід реалізації навчальної програми й ухвалювати рішення щодо корегування програми і методів навчання відповідно до індивідуальних потреб дитини;
- * підтримувати бажання навчатися та прагнути максимально можливих результатів;
- * запобігати побоюванням помилитися.

Формувальне оцінювання здійснюється шляхом:

- * педагогічного спостереження учителя за навчальною та іншими видами діяльності учнів;
- * аналізу портфоліо учнівських робіт, попередніх навчальних досягнень

учнів, результатів їхніх діагностичних робіт;

- * самооцінювання та взаємооцінювання результатів діяльності здобувачів освіти;

- * оцінювання особистісного розвитку та соціалізації учнів їхніми батьками;

- * застосування прийомів отримання зворотного зв'язку щодо сприйняття та розуміння учнями навчального матеріалу. Для реалізації формувального оцінювання використовуються наступні методи:

- * графічні (таблиці досягнень, карти знань, списки пріоритетів);

- * наочні (оціночні листи, контрольні списки, запитання для обговорення;

- * спостереження та рефлексія учнів, спостереження вчителя);

- * текстові, усні (інструкції) та аналітичні під час кожного етапу навчального процесу (що знаємо, для чого навчаємо, що вдалося, що було складно, що треба змінити);

- * консультації (за результатами форм самооцінювання, взаємооцінювання, групової роботи);

- * фото та відеоматеріали результатів роботи над колективними справами під час виховного процесу та групових форм робіт.

Формувальне оцінювання в освітньому процесі передбачає дотримання наступних принципів:

- * Учитель постійно забезпечує зворотній зв'язок, надаючи учням коментарі, поради щодо їхньої діяльності.

- * Учні беруть активну участь в організації процесу їх власного навчання.

- * Учитель змінює техніки і технології освітнього процесу в залежності від зміни результатів навчання учнів.

- * Учитель усвідомлює, що оцінювання тільки за допомогою виставлення деякої кількості балів суттєво зменшує мотивацію та самооцінку учня.

- * Учитель усвідомлює необхідність навчити учнів принципам і способам покращення власних результатів.

У формулюванні конкретних навчальних цілей, тобто очікувань щодо рівня засвоєння освітньої інформації, за основу доцільно брати таксономію,

запропоновану Б. Блумом. Ученим визначено шість категорій навчальних цілей: знання, розуміння, застосування, аналіз, синтез, оцінювання.

Результати формувального оцінювання відображаються в оцінних судженнях учителя/учнів/батьків, що характеризують процес навчання та досягнення учнів. Оцінні судження вчителя мають бути об'єктивними, конкретними, чіткими, лаконічними, доброзичливими, слугувати зразком для формулювання оцінних суджень учнями. В оцінному судженні відображають прогрес учнів та поради щодо подолання утруднень, за їх наявності, у досягненні очікуваних результатів навчання відповідно до програмових вимог.

Критерії оцінювання тестових та письмових робіт

Тестові завдання

Для тестів розроблені наступні критерії:

✓ Закриті питання (множинний вибір): оцінювання ґрунтується на правильній відповіді. За кожен правильну відповідь учень отримує певну кількість балів. У деяких випадках використовуйте часткові бали для часткової правильності відповіді (наприклад, коли потрібно вибрати кілька варіантів з більшого списку).

✓ Відкриті питання: відповідні оцінки за глибиною та правильністю викладення інформації. Учень отримує бали за точність, логічність та повноту відповіді.

✓ Питання на відповідність: оцінюється за вибірку правильно співвіднесених елементів. Учень отримує бали за кожен правильну пару або може отримати часткові бали за частково правильні відповіді. Підсумкова оцінка для тестових завдань розраховується на основі набраних балів із загальної кількості можливих, і може бути виражена у відсотках або перерахована в оцінку за шкалою.

Письмові роботи

Контрольні та самостійні роботи оцінюються за наступними критеріями:

✓ Знання матеріалу: учень має правильні відповіді на питання, продемонструвавши знання основних фактів.

✓ Аналітичні навички: оцінюється вміння учня робити висновки, пов'язувати факти та аргументувати свої думки. Чим детальніше та глибше аналіз, тим вища оцінка.

✓ Аргументованість: учень отримує бали за здатність обґрунтовувати свою точку зору. Враховуються логіка викладення, наявність доказів та прикладів на підтвердження позиції.

✓ Структура і чіткість викладення: письмова робота повинна мати зрозумілу структуру (вступ, основну частину, висновки) та логічну послідовність думок. Для письмових робіт можна використовувати систему балів за кожним критерієм (наприклад, від 1 до 5 або 1 до 10), що дозволяє детально оцінити кожен аспект роботи. Підсумковий бал визначається як сума балів за всіма критеріями. Есе та творчі роботи. Есе та творчі роботи оцінюються за такими параметрами:

✓ Вміння викладати думку: оцінюється логічність та зв'язність викладення, наявність власного стилю, здатність до оригінальних суджень. Учень отримує бали за те, як переконливо він висловлює свої ідеї.

✓ Глибина аналізу та аргументація: високі бали нараховуються за здатність розглядати питання з різних точок зору, аргументувати свою позицію з використанням фактів, прикладів та висновків.

✓ Формулювання висновків: в творчих роботах велике значення має вміння зробити самостійні висновки на основі матеріалу, що вивчався. Учень отримує бали за чіткість, оригінальність та обґрунтованість висновків.

✓ Креативність та індивідуальний підхід: заохочується нестандартне мислення, цікаві ідеї, креативні рішення. Учень отримує додаткові бали за оригінальний підхід до теми або нестандартне бачення проблеми. Для оцінки творчих робіт використовуються оцінки з за такими критеріями (наприклад, «відмінно», «добре», «задовільно», «потребує покращення»), що дозволяє чітко розуміти, аспекти за якими виконано роботу на високому рівні, а де є потенціал для вдосконалення. Цей підхід до оцінювання в ліцеї дозволяє учням не лише отримувати оцінки, але й усвідомлювати, що саме та як можна покращити, розвиваючи таким чином навички саморефлексії та вдосконалення.

Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів з української мови

Оцінювання результатів навчання української мови забезпечувати вміння учнів ефективно користуватись мовою як засобом пізнання, комунікації, високу мовну культуру особистості, сприяти формуванню її громадянської позиції та

національної самосвідомості. Функціональний підхід передбачає таке співвідношення мовної теорії й мовленнєвої практики, за якого пріоритетним є розвиток навичок мовленнєвої діяльності: аудіювання, говоріння, читання, письма. Робота над мовною теорією, формуванням знань про мову підпорядковується інтересам розвитку мовлення учня. В оцінюванні результатів навчання мови треба враховувати, що мова є не лише предметом вивчення, а й засобом вивчення інших предметів, що підвищує вимоги до рівня сформованості мовленнєвих навичок школярів.

Оцінювання результатів навчання мови здійснюється на основі:

- * різнобічного мовленнєвого розвитку особистості;
- * освітнього змісту навчального предмета, який розподіляється на чотири елементи - знання, уміння й навички, досвід творчої діяльності та досвід емоційно-ціннісного ставлення до світу;
- * функціонального підходу до шкільного курсу мови, який передбачає вивчення мовної теорії в аспекті практичних потреб розвитку мовлення.

Об'єктами перевірки й оцінювання є:

- * мовленнєві вміння й навички з чотирьох видів мовленнєвої діяльності;
- * знання про мову й мовлення;
- * мовні вміння та навички;
- * досвід творчої діяльності;
- * досвід особистого емоційно-ціннісного ставлення до світу.

Оцінювання результатів мовленнєвої діяльності видозмінюється відповідно до її кожної окремої форми та здійснюється за такими критеріями:

1. Аудіювання (слухання та розуміння прослуханого)

Оцінюється здатність учня сприймати на слух незнайоме за змістом висловлювання після одного прослуховування. Це передбачає:

а) розуміння комунікативної мети висловлювання, фактичного змісту, причинно-наслідкових зв'язків, теми й основної думки висловлювання, виражально-зображувальних засобів висловлювання, стилю й типу мовлення прослуханого висловлювання;

б) оцінювання прослуханого.

2. Говоріння й письмо (діалогічне та монологічне мовлення)

Діалогічне мовлення

Оцінюється здатність учнів:

- ✓ виявляти певний рівень обізнаності з теми, що обговорюється;
- ✓ уміти складати діалог відповідно до запропонованої ситуації й мети спілкування; самостійно досягати комунікативної мети; використовувати репліки для стимулювання, підтримання діалогу, формули мовленнєвого етикету; дотримуватись теми, спілкування та норм літературної мови; демонструвати певний рівень вправності у процесі діалогу (стислість, логічність, виразність, доречність, точність, емоційність тощо);
- ✓ висловлювати власну думку з теми, яка обговорюється;
- ✓ аргументувати висловлені тези, коректно спростовувати помилкові висловлювання співрозмовника.

Критерії оцінювання діалогічного мовлення

Рівень	Характеристика складених учнями діалогів	Бали
Початковий	Учень (учениця) бере участь у діалозі за найпростішою за змістом мовленнєвою ситуацією, може не лише відповідати на запитання співрозмовника, а й формулювати прості й однотипні за будовою запитання, припускаючись помилок різного характеру; демонструє небагатий лексико-фразеологічний запас; допускає мовні й логічні помилки; не ініціює спілкування; не використовує прийоми налагодження й підтримування контакту; губиться в конфліктній ситуації; комунікативної мети досягає частково.	1-3
Середній	Учень (учениця) досягає комунікативної мети в діалозі з нескладної теми, дотримується основних правил поведінки під час розмови, норм етикету, проте йому бракує самостійності суджень, аргументації в досягненні комунікативної мети, лаконізму, інформаційної новизни; демонструє елементарні правила ввічливості під час розмови; як репліки використовує переважно прості й неповні речення; добирає переважно слабкі аргументи; ставить елементарні запитання, однак інколи губиться під час відповіді на поставлені йому запитання.	4-6
Достатній	Учень (учениця) загалом вправно бере участь у діалозі на основі проблемної ситуації, демонструє достатню обізнаність у темі розмови, здатність ініціювати спілкування, вправність у доборі прийомів підтримування міжособистісної комунікації;	7-9

Рівень	Характеристика складених учнями діалогів	Бали
	дотримується культури мовлення, чітко висловлює думки, виявляє вміння формулювати цікаві запитання, дати влучну, дотепну відповідь; його репліки розгорнуті, змістовні, переконливі; у ставленні до співрозмовника толерантний, стриманий, коректний; але в діалозі трапляються недоліки: відхилення від теми, нечітко виражена особиста позиція співрозмовників, недостатньо сильних аргументів; у мовленні допускає помилки.	
Високий	Учень (учениця) вправно бере участь у діалозі на основі будь-якої ситуації, уміє слухати й дотримується почерговості у розмові, демонструє мовну вправність (дотримання норм літературної мови, правил культури мовлення); добре обізнаний у темі розмови; переконливо й оригінально аргументує свою позицію, добираючи сильні докази, зокрема й з власного досвіду, зіставляє й аналізує різні погляди на предмет, із розумінням ставиться до думки іншого, дотримується правил поведінки й мовленнєвого етикету в розмові; виявляє здатність конструктивно розв'язувати конфліктні ситуації.	10-12

Монологічне мовлення говоріння (усні переказ і твір)

Письмо (письмові переказ і твір)

Оцінюється здатність учня:

✓ усно чи письмово виявляти певний рівень обізнаності з теми, що розкривається;

✓ уміти будувати висловлювання певного обсягу, добираючи та впорядковуючи необхідний для реалізації задуму матеріал (епізод із власного життєвого досвіду, прочитаний або прослуханий текст, епізод із кінофільму, сприйнятий (побачений чи почутий) твір мистецтва, розповідь іншої людини тощо); урахувувати мету спілкування, адресата мовлення; розкривати тему висловлювання; виразно відображати основну думку висловлювання, диференціюючи матеріал на головний і другорядний; викладати матеріал логічно, послідовно; використовувати мовні засоби відповідно до комунікативного завдання, дотримуючись норм літературної мови; додержуватись єдності стилю;

✓ виявляти своє ставлення до предмета висловлювання, розуміти та в

враховувати можливість різних тлумачень тієї самої проблеми;

✓ виявляти певний рівень творчої діяльності, зокрема: трансформувати одержану інформацію, відтворюючи її докладно, стисло, вибірково, своїми словами, змінюючи форму викладу, стиль тощо відповідно до задуму висловлювання; створювати оригінальний текст певного стилю; аргументувати висловлені думки, переконливо спростовувати помилкові докази; викладати матеріал виразно, доречно, економно, виявляти багатство лексичних і граматичних засобів.

Критерії оцінювання монологічного мовлення

Рівень	Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів
Початковий	1	Учень знає вивчені найбільш поширені слова, проте не завжди адекватно використовує їх у мовленні.
	2	Учень використовує прості непоширені речення з опорою на зразок.
	3	Учень знає вивчені найбільш поширені словосполучення, проте не завжди адекватно використовує їх у мовленні.
Середній	4	Учень використовує у мовленні прості речення і за опорами робить короткі повідомлення; у його мовленні є помилки.
	5	Учень уміє робити короткі повідомлення з вивченої теми за опорами, вживаючи прості речення, ставить запитання і відповідає на них з опорою на зразок; у його мовленні є помилки.
	6	Учень висловлюється за опорами у межах вивчених тем відповідно до навчальної ситуації, малюнка, уміє починати і закінчувати розмову, погоджуватись або не погоджуватись; у його мовленні мають місце помилки.
Достатній	7	Учень робить повідомлення з теми, простими реченнями передавати зміст прочитаного, почутого або побаченого, підтримувати бесіду, ставити питання та відповідати на них; у його мовленні є помилки, які не заважають спілкуванню.
	8	Учень уміє логічно висловлюватись у межах вивчених тем відповідно до навчальної ситуації, а також у зв'язку із змістом прочитаного, почутого або побаченого, висловлюючи власне ставлення до предмета мовлення; уміє підтримувати бесіду, вживаючи короткі репліки; у його мовленні є помилки, які не заважають спілкуванню.
	9	Учень уміє логічно висловлюватись у межах вивчених тем, передавати основний зміст прочитаного, почутого або побаченого, підтримувати бесіду, вживаючи розгорнуті репліки; у його мовленні є помилки, які не заважають спілкуванню.

Рівень	Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів
Високий	10	Учень уміє без підготовки висловлюватись і вести бесіду у межах вивчених тем; у його мовленні можуть бути незначні помилки.
	11	Учень уміє без підготовки висловлюватись і вести бесіду у межах вивчених тем, аргументуючи власне ставлення до предмета спілкування; у його мовленні можуть бути незначні помилки.
	12	Учень уміє вільно висловлюватись та вести бесіду відповідно до ситуації, без особливих зусиль, гнучко та ефективно користуючись мовними засобами

3. Читання

Читання вголос

Оцінюється здатність учня:

- ✓ розуміти прочитане;
- ✓ читати з достатньою швидкістю, плавно, з гарною дикцією, відповідно до орфоепічних та інтонаційних норм;
- ✓ виражати з допомогою темпу, тембру, гучності читання особливості змісту, стилю тексту авторський задум;
- ✓ пристосовувати читання до особливостей слухачів (ступеня підготовки, зацікавленості певною темою тощо).

Читання мовчки

Оцінюється здатність учня:

- ✓ читати незнайомий текст із належною швидкістю, розуміти й запам'ятовувати після одного прочитування фактичний зміст, причинно-наслідкові зв'язки, тему й основну думку, виражально-зображувальні засоби прочитаного твору;
- ✓ давати оцінку прочитаному.

4. Оцінювання мовних знань і вмінь

Оцінюванню підлягають знання та вміння з мови, потрібні передусім для правильного використання мовних одиниць, а саме:

- ✓ розпізнавання, групування й класифікування вивчених мовних явищ;
- ✓ сполучування слів, доповнення й трансформація речень, добір належної форми слова, потрібної лексеми, відповідних засобів зв'язку між частинами

речення, між реченнями у групі пов'язаних між собою речень тощо; в) розуміння значення мовних одиниць та особливостей їх використання в мовленні.

5. Оцінювання правописних (орфографічних і пунктуаційних) умінь учнів

Перевірці підлягають уміння правильно писати слова на вивчені орфографічні правила та словникові слова, визначені для запам'ятовування; ставити розділові знаки відповідно до опрацьованих правил пунктуації; належним чином оформлювати роботу.

Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів з математики за видами робіт

Контрольна робота з математики

Контрольна робота з математики може складатися з декількох частин, що відрізняються за рівнем складності та формою завдань.

У першій частині пропонуються завдання тестового характеру з відкритою відповіддю, що відповідають початковому та середньому рівню навчальних досягнень учнів. Для кожного тестового завдання подано декілька варіантів відповідей, з яких тільки одна є правильною. Такі завдання вважаються виконаними правильно, якщо у відповіді указана тільки одна літера, якою позначена правильна відповідь. При цьому учні не повинні наводити будь-які міркування, що пояснюють їх вибір. Правильний розв'язок кожного завдання цієї частини оцінюється в 0,5 балів.

Друга частина – завдання з короткою відповіддю, що відповідають середньому та достатньому рівню навчальних досягнень. Таке завдання вважається виконаним правильно, якщо записано правильну відповідь (число, вираз, корені рівняння тощо). Усі необхідні обчислення та перетворення учень може виконати на чернетці. Правильний розв'язок кожного завдання другої частини оцінюється в 1 бал.

Третя частина містить завдання на відповідність. До кожного з цих завдань у двох колонках подано інформацію, позначену цифрами (ліва колонка) та буквами (права колонка). Учень має утворити логічні пари, тобто встановити відповідність інформації, позначеної цифрами, та інформації, позначеної буквами. Кожна, правильно встановлена відповідність, оцінюється 1 балом.

Четверта частина складається із завдань відкритої форми з розгорнутою

відповіддю, що відповідають високому рівню навчальних досягнень. Завдання цієї частини вважається виконаними правильно, якщо учень навів розгорнутий запис розв'язування з обґрунтуванням кожного етапу та дав правильну відповідь. Правильність виконання завдань четвертої частини може оцінюватись в 3, 2, 1 чи 0 балів в залежності від повноти розв'язування. (Або іншою кількістю балів, яку визначає учитель).

Загальна оцінка за залікову роботу обчислюється за кількістю балів, отриманих за правильні відповіді. Отримане число округлюється до цілих за правилами округлення.

Математичні диктанти

Математичні диктанти — одна з форм контролю навчальних досягнень учнів. Вони забезпечують поетапну перевірку знань, умінь і навичок, і тим самим сприяють формуванню ключових компетентностей здобувачів освіти. Максимальна кількість балів, яку можна набрати, правильно виконавши всі завдання – 12 балів, мінімальна – 1 бал. Правильна відповідь на кожне з завдань математичного диктанту оцінюється однаковою кількістю балів. Якщо математичний диктант складається з 6 завдань, то правильна відповідь на кожне з завдань оцінюється в 2 бали, якщо вказано неправильну відповідь або відповіді на завдання не надано – 0 балів. Диктант, що складається з 12 завдань, оцінюється таким чином: правильна відповідь на кожне з питань оцінюється в 1 бал, неправильна або немає відповіді – 0 балів. Якщо диктант містить іншу кількість завдань, то кількість балів за правильну відповідь на кожне з питань, можна розрахувати, поділивши 12 на кількість завдань. Загальна оцінка за диктант, в такому випадку, буде отримана округленням до цілих. Якщо учень виконував математичний диктант, але не дав жодної правильної відповіді, йому виставляється мінімальна оцінка.

Усні відповіді

Рівень навчальних досягнень	Бали	Характеристика навчальних досягнень
Початковий	1	Учень (учениця) розрізняє математичні об'єкти, подані в готовому вигляді (поняття, дії, правила, окремі геометричні форми в довкіллі); виконує найпростіші математичні операції за допомогою вчителя

Рівень навчальних досягнень	Бали	Характеристика навчальних досягнень
	2	Учень (учениця) розрізняє окремі об'єкти вивчення (математичні поняття за їх ознаками, формули); виконує найпростіші математичні операції на рівні копіювання зразка виконання
	3	Учень (учениця) розрізняє об'єкти вивчення (математичні операції, моделі задач); виконує елементарні математичні операції після детального кількарядового їх пояснення вчителем
Середній	4	Учень (учениця) частково відтворює засвоєну навчальну інформацію, наводить приклади за аналогією або за підказкою вчителя; розуміє математичну термінологію; розв'язує однотипні математичні операції за
	5	Учень (учениця) відтворює засвоєну навчальну інформацію за допомоги вчителя (називає суттєві ознаки математичних об'єктів); частково використовує математичну термінологію; виконує математичні операції, але не вміє пояснити свої дії
	6	Учень (учениця) відтворює навчальну інформацію у засвоєній послідовності (за допомогою вчителя формулює правила, теореми, ілюструє їх прикладами); частково коментує способи виконання математичних операцій
Достатній	7	Учень (учениця) називає суттєві ознаки математичних понять; формулює прості висновки; застосовує знання й уміння під час виконання математичних завдань за знайомим алгоритмом; частково пояснює свої дії
	8	Учень (учениця) розкриває сутність математичних понять, наводить окремі приклади на підтвердження їх розуміння; самостійно виконує математичні операції; детально пояснює свої дії; виправляє помилки, на які вказує вчитель
	9	Учень (учениця) усвідомлено відтворює навчальний зміст (встановлює залежності, ілюструє відповіді прикладами з реального життя); виконує завдання, які потребують значної самостійності; знаходить і виправляє власні помилки; застосовує елементи пошукової діяльності
Високий	10	Учень (учениця) вільно володіє програмовим матеріалом, встановлює міжпонятійні зв'язки, комбінує елементи навчальної інформації і способи діяльності для одержання іншого шляху виконання завдання; аналізує та обґрунтовує способи виконання математичних операцій; володіє навичками самоконтролю

Рівень навчальних досягнень	Бали	Характеристика навчальних досягнень
	11	Учень (учениця) демонструє гнучкі знання; описує варіативні ситуації, в яких можна застосовувати певне знання чи вміння; будує алгоритми виконання математичних завдань; об'єктивно оцінює свою роботу
	12	Учень (учениця) виявляє системність знань і способів математичної діяльності, використовує набутий досвід у змінених навчальних умовах і життєвих ситуаціях; Демонструє нестандартний підхід до розв'язування навчальних і практично зорієнтованих задач

Поточна письмова робота

Письмова робота може складатись із завдань різного рівня складності та різних форм. Але кожне завдання оцінюється певною кількістю балів (прописано в умові завдання або донесено до відома учнів усно учителем). Загальна оцінка за письмову роботу обчислюється за кількістю балів, отриманих за правильні відповіді. Отримане число округлюється до цілих за правилами округлення.

Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів з економіки

Відповідно до цілей економічної освіти, оцінюванню підлягають теоретичні знання учнів з основ теорії та вміння використовувати ці знання в повсякденні, а саме: під час аналізу конкретних життєвих ситуацій і прийняття рішення; розв'язання практичних завдань, пов'язаних з економічною діяльністю людини, сім'ї, громади, держави; проведення порівняльного аналізу економічних явищ тощо.

Рівень навчальних досягнень	Бали	Характеристика навчальних досягнень
Початковий	1	Учень (учениця) з допомогою вчителя впізнає економічні явища побутового рівня, односкладно відповідає на конкретні запитання "так" чи "ні", його навчальна діяльність на уроках потребує постійної консультації й контролю з боку вчителя
	2	Учень (учениця) з допомогою вчителя розпізнає одне із кількох запропонованих явищ, символів, понять побутового рівня, формул, виділивши їх серед інших, односкладно їх називає; відтворює деякі факти побутового

Рівень навчальних досягнень	Бали	Характеристика навчальних досягнень
		рівня; із допомогою вчителя вмiє використати знання з математики для розв'язку найпростiших побутових розрахункових завдань
	3	Учень (учениця) з допомогою вчителя односкладно відповідає на запитання, вiдтворює незначну частку теми в тому виглядi й у тiй послiдовностi, в якiй вона була представлена на попередньому уроцi; умiє при постiйному контролi та допомозi вчителя виконати розрахунковi задачi в одну дiю побутового рiвня; в тестових завданнях спiввiднести категорiї, явища та iх властивостi
Середнiй	4	Учень (учениця) з допомогою вчителя вiдтворює словами, близькими до тексту пiдручника, означення економiчних термiнiв, правил, законiв; частково вiдтворює текст пiдручника, у процесi вiдповiдi допускає окреми вiдозмiни навчальної iнформацiї, iлюструючи вiдповiдь прикладами, якi наводив учитель; умiє виконати задачу в одну дiю за вiдомою формулою й усно її пояснити; правильно вибрати й використати необхiднi математичнi формули
	5	Учень (учениця) з допомогою вчителя дає правильне визначення окремих економiчних понять, правил, законiв; словесно описує економiчнi явища, указує на iх деякi властивостi; вiдтворює всю тему або її основну частину, iлюструючи вiдповiдь власними прикладами; учень (учениця) умiє правильно виконати завдання в одну дiю, оформлюючи її без висновкiв; за iнструкцiєю i з допомогою вчителя намагається розв'язати обчислювальнi або графiчнi задачi у двi дiї з простим обгрунтуванням результату
	6	Учень (учениця) вiдтворює тему вiдповiдно до її викладу в пiдручнику, iлюструючи власними прикладами; розкриває суть економiчних понять, формул, законiв, допускаючи у вiдповiдях незначнi неточностi; намагається спiввiднести економiчнi явища з iх характеристиками, застосовувати окреми прийоми логiчного мислення (порiвняння, аналiз, висновок); умiє правильно розв'язувати задачi на двi дiї, за потребою звертаючись за консультацiєю до вчителя, робить правильнi висновки; може здiйснити частковий аналiз i порiвняння економiчних явищ побутового рiвня; прийняти рiшення про власнi економiчнi iнтереси та обгрунтувати його
Достатнiй	7	Учень (учениця) без помилок вiдтворює змiст теми, наводячи власнi приклади; правильно розкриває суть економiчних понять, формул, законiв; умiє самостiйно розв'язувати типовi економiчнi графiчнi й розрахунковi

Рівень навчальних досягнень	Бали	Характеристика навчальних досягнень
		задачі в одну-дві дії та вирішувати якісні економічні завдання: робить аналіз, порівняння, висновки, за потребою звертаючись до вчителя; користується математичними знаннями для розв'язання економічних задач
	8	Учень (учениця) володіє навчальною інформацією, яку вміє аналізувати, узагальнювати та систематизувати; аргументовано відповідає на поставлені запитання й намагається відстояти свою точку зору; уміє користуватись економічними законами для розв'язування задач; будувати та читати графіки; відбирати необхідну додаткову інформацію для розв'язування типових завдань; аргументовано, посилаючись на закони, правила, формули, пояснювати деякі економічні процеси, що відбуваються в особистому житті та житті родини
	9	Учень (учениця) вільно володіє навчальним матеріалом, наводить аргументи на підтвердження своїх думок; може з допомогою вчителя відповідати на запитання, що потребують знання кількох тем; уміє самостійно розв'язувати типові завдання, виправляти допущені помилки; використовувати різні джерела інформації, користуватися статистичним матеріалом; знаходити й висвітлювати практичне значення економічних знань для окремої особи, родини
Високий	10	Учень (учениця) вільно володіє темою, має ґрунтовні економічні знання; відповідає на запитання, що потребують знання кількох тем; оцінює окремі нові факти, явища, ідеї; судження його логічні й достатньо обґрунтовані; узагальнює й систематизує матеріал в межах навчальної теми; самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності; ілюструє свою відповідь схемами, графіками, прикладами з життя; проводить самоперевірку виконаної роботи; може з найпростішим обґрунтуванням пояснити розв'язування завдань підвищеного (комбінованого) рівня
	11	Учень (учениця) має системні знання з економіки; уміє керуватись економічними законами, які впливають на прийняття рішень, прогнозувати соціальні наслідки прийнятих рішень; прогнозувати поведінку окремих людей, груп населення в різних типах економічних систем; знаходити оригінальні (нестандартні) підходи до розв'язання економічних проблем і завдань; порівнювати економічні умови в різних країнах, регіонах; пояснювати розв'язок завдань підвищеного або комбінованого рівня

Рівень навчальних досягнень	Бали	Характеристика навчальних досягнень
	12	<p>Учень (учениця) глибоко розуміє економічні закони та категорії в межах навчальної програми; подає ідеї згідно з вивченим матеріалом, робить творчо обґрунтовані висновки; визначає порядок особистої навчальної діяльності, самостійно оцінює її результати; уміє сформулювати економічну проблему й запропонувати шляхи її вирішення; вести дискусію з конкретного питання; розв'язувати та пояснювати розв'язки задач високого рівня складності; аналізувати економічні та соціальні явища, користуючись відповідними документами (законами, постановами, указами тощо)</p>

Критерії оцінювання
участі учнів у науково-дослідницькій, дослідницько-експериментальній,
науковій, конструкторській, винахідницькій діяльності.

Рівень	Обов'язкові вимоги до дослідницької компетентності	
	8-9 класи	10-11 (12) класи
	Здобувачі освіти	Здобувачі освіти
1. Здатність здобувачів освіти застосовувати у дослідницькій діяльності теоретичні та емпіричні методи дослідження		
Аналіз і порівняння інформації <u>(високий рівень)</u>	порівнює об'єкти та явища, інформацію, отриману з різних джерел (текстову, цифрову, символну); застосовує індуктивний метод пізнання; перевіряє інформацію, отриману із різних джерел	критично оцінює інформацію, отриману з різних джерел (текстову, цифрову, символну); застосовує дедуктивний метод пізнання; робить висновки на основі індуктивних і дедуктивних умовиводів; володіє прийомами перевірки інформації на достовірність
Аналіз і порівняння інформації <u>(достатній рівень)</u>	може порівнювати об'єкти та явища, інформацію, отриману з різних джерел; уміє застосувати індуктивний метод пізнання; уміє перевірити інформацію, отриману із різних джерел	застосовує критичний підхід щодо оцінювання інформації, отриманої з різних джерел; застосовує дедуктивний метод пізнання; робить висновки; уміє перевірити інформацію на достовірність
Аналіз і порівняння інформації <u>(середній рівень)</u>	може порівнювати об'єкти та явища, інформацію, отриману з різних джерел; уміє застосувати індуктивний метод пізнання	застосовує критичний підхід щодо оцінювання інформації, отриманої з різних джерел
Систематизація, узагальнення та класифікація інформації <u>(високий рівень)</u>	систематизує, класифікує інформацію за різними ознаками	складає порівняльні таблиці, схеми на основі узагальнення інформації
Систематизація, узагальнення та класифікація інформації <u>(достатній рівень)</u>	уміє класифікувати інформацію за різними ознаками	під керівництвом наукового керівника (координатора) складає порівняльні таблиці, схеми на основі узагальнення інформації
Систематизація, узагальнення та класифікація інформації <u>(середній рівень)</u>	уміє класифікувати інформацію	під керівництвом наукового керівника (координатора) може скласти порівняльні таблиці, схеми
Встановлення причинно-наслідкових зв'язків	встановлює причинно-наслідкові зв'язки між одиночними явищами,	встановлює причинно-наслідкові зв'язки між явищами, об'єктами та

Рівень	Обов'язкові вимоги до дослідницької компетентності	
	8-9 класи	10-11 (12) класи
	Здобувачі освіти	Здобувачі освіти
<u>(високий рівень)</u>	об'єктами та загальними правилами, законами	загальними правилами, законами; відрізняє причинно-наслідкові зв'язки від кореляційних
Встановлення причинно-наслідкових зв'язків <u>(достатній рівень)</u>	може встановити причинно-наслідкові зв'язки між одиночними явищами, об'єктами та загальними правилами, законами	встановлює причинно-наслідкові зв'язки між явищами, об'єктами; уміє відрізнити причинно-наслідкові зв'язки від кореляційних
Встановлення причинно-наслідкових зв'язків <u>(середній рівень)</u>	може встановити причинно-наслідкові зв'язки між явищами та об'єктами	встановлює причинно-наслідкові зв'язки між явищами, об'єктами
Критичне оцінювання інформації <u>(високий рівень)</u>	аналізує і оцінює доказовість і вагу аргументів у своїх твердженнях і судженнях інших; урахує протилежні думки, знаходить контраргументи; розпізнає недостовірну інформацію, неповну інформацію, маніпулювання даними; аргументовано обстоює використання надійних джерел і достовірної інформації	відрізняє факти від їх інтерпретації; розпізнає спроби маніпуляції фактами; формулює і висловлює власну думку, яка чітко описує зважену позицію, базується на ретельному аналізі різних видів інформації з широкого кола надійних джерел; використовує декілька стратегій для оцінки надійності кількісних і якісних доказів та достовірності інформаційних джерел
Критичне оцінювання інформації <u>(достатній рівень)</u>	аналізує доказовість аргументів у своїх твердженнях і судженнях інших; розпізнає недостовірну інформацію, неповну інформацію, маніпулювання даними; обстоює використання надійних джерел і достовірної інформації	уміє відрізнити факти від їх інтерпретації; формулює і висловлює власну думку, яка описує позицію, базується на аналізі різних видів інформації з надійних джерел; оцінює надійності кількісних і якісних доказів та достовірності інформаційних джерел
Критичне оцінювання інформації <u>(середній рівень)</u>	аналізує доказовість аргументів у своїх твердженнях і судженнях інших; розпізнає недостовірну інформацію	уміє відрізнити факти від їх інтерпретації; формулює і висловлює власну думку; оцінює достовірність інформаційних джерел
Проведення емпіричних досліджень відповідно до профілю	здійснює довгострокові спостереження, проводить опитування, досліди у	проводить опитування, спостереження, досліди та експерименти за

Рівень	Обов'язкові вимоги до дослідницької компетентності	
	8-9 класи	10-11 (12) класи
	Здобувачі освіти	Здобувачі освіти
навчання та галузі знань <u>(високий рівень)</u>	супроводі дорослих або у групі, фіксує результати досліджень, інтерпретує результати дослідницької діяльності	алгоритмами, узагальнює, описує та презентує результати досліджень, формулює висновки
Проведення емпіричних досліджень відповідно до профілю навчання та галузі знань <u>(достатній рівень)</u>	здійснює спостереження, проводить опитування, досліді у супроводі дорослих або у групі, фіксує результати досліджень	проводить опитування, спостереження, досліді та експерименти під керівництвом дорослого, узагальнює результати досліджень, впорядковує висновки
Проведення емпіричних досліджень відповідно до профілю навчання та галузі знань <u>(середній рівень)</u>	може здійснити спостереження, досліді у супроводі дорослих або у групі, фіксує результати досліджень	проводить опитування, спостереження, досліді та експерименти під керівництвом дорослого, може їх узагальнити
2. Здатність здобувачів освіти здійснювати пошук, технічну обробку, узагальнення та застосування інформації, результатів досліджень		
Пошукова діяльність <u>(високий рівень)</u>	добирає та узагальнює необхідний для дослідження матеріал; укладає список використаних літературних та інших джерел відповідно до встановлених вимог; використовує велику кількість засобів і джерел, щоб виважено обрати достовірну інформацію та наукові дані для проведення дослідження наукових ідей і теорій	застосовує пошукові прийоми для отримання інформації та контенту в цифрових середовищах; укладає анотований список літературних та інших джерел; визначає надійні джерела отримання інформації (каталоги і бази даних бібліотек, надійні інтернет-ресурси, місцеві архіви, статистику, дані експертів та артефакти тощо)
Пошукова діяльність <u>(достатній рівень)</u>	добирає та узагальнює необхідний для дослідження матеріал; укладає список використаних літературних та інших джерел відповідно до встановлених вимог; обирає інформацію та наукові дані для проведення дослідження	застосовує пошукові прийоми для отримання інформації та контенту в цифрових середовищах; укладає анотований список літературних та інших джерел; з допомогою наукового керівника визначає надійні джерела отримання інформації
Пошукова діяльність <u>(середній рівень)</u>	добирає необхідний для дослідження матеріал; укладає список використаних літературних та інших джерел відповідно до встановлених	застосовує пошукові прийоми для отримання інформації в цифрових середовищах; з допомогою наукового керівника укладає список

Рівень	Обов'язкові вимоги до дослідницької компетентності	
	8-9 класи	10-11 (12) класи
	Здобувачі освіти	Здобувачі освіти
	вимог	літературних та інших джерел
Робота з текстами та джерельною базою <u>(високий рівень)</u>	перетворює науково-публіцистичний текст на усну доповідь; структурує текстовий матеріал, створює на основі текстів таблиці, схеми, графіки або створює зв'язний текст на основі таблиць, схем, графіків	анотує науково-публіцистичні тексти, складає за алгоритмом письмові тексти наукового змісту (звіти, висновки досліджень, тези доповідей та виступів тощо)
Робота з текстами та джерельною базою <u>(достатній рівень)</u>	перетворює науково-публіцистичний текст на усну доповідь; уміє створити на основі текстів таблиці, схеми, графіки	складає за алгоритмом письмові тексти наукового змісту (звіти, висновки досліджень, тези доповідей та виступів тощо)
Робота з текстами та джерельною базою <u>(середній рівень)</u>	перетворює науково-публіцистичний текст на усну доповідь	З допомогою наукового керівника може скласти письмові тексти наукового змісту
Робота з понятійним апаратом <u>(високий рівень)</u>	добирає визначення понять, що найбільш повно відображують сутність об'єкта, процесу, явища; використовує абстрактні та узагальнюючі поняття	укладає глосарій термінів, що використовує у дослідницькій діяльності
Робота з понятійним апаратом <u>(достатній рівень)</u>	добирає визначення понять, що найбільш повно відображують сутність об'єкта, процесу, явища	з допомогою наукового керівника укладає глосарій термінів, що використовує у дослідницькій діяльності
Робота з понятійним апаратом <u>(середній рівень)</u>	добирає визначення понять, використовує узагальнюючі поняття	з допомогою наукового керівника вміє укласти глосарій термінів
Застосування інформації, результатів досліджень <u>(високий рівень)</u>	застосовує інформацію та результати досліджень у навчальних та життєвих ситуаціях	застосовує здобуті у дослідницькій діяльності знання та уміння у життєвих ситуаціях
Застосування інформації, результатів досліджень <u>(достатній рівень)</u>	уміє застосувати інформацію та результати досліджень у життєвих ситуаціях	частково застосовує здобуті у дослідницькій діяльності знання та уміння у життєвих ситуаціях
Застосування інформації, результатів досліджень <u>(середній рівень)</u>	з допомогою дорослого уміє застосувати інформацію та результати досліджень у життєвих ситуаціях	в окремих випадках застосовує здобуті у дослідницькій діяльності знання та уміння у життєвих ситуаціях

Рівень	Обов'язкові вимоги до дослідницької компетентності	
	8-9 класи	10-11 (12) класи
	Здобувачі освіти	Здобувачі освіти
3. Здатність здобувачів освіти організувати власну дослідницьку діяльність, планувати та провадити її, аналізувати та контролювати результати власної діяльності		
Визначення мети та завдань дослідження <u>(високий рівень)</u>	бере участь у визначенні мети й завдань дослідження	визначає мету і завдання дослідження за визначеними алгоритмами
Визначення мети та завдань дослідження <u>(достатній рівень)</u>	зазвичай бере участь у визначенні мети й завдань дослідження	визначає мету і завдання дослідження
Визначення мети та завдань дослідження <u>(середній рівень)</u>	частково бере участь у визначенні мети й завдань дослідження	уміє визначити мету і завдання дослідження
Розв'язання дослідницьких навчальних завдань <u>(високий рівень)</u>	формулює проблему як ситуацію, що характеризується труднощами (перешкодами); розв'язує у супроводі дорослого або в групі дослідницькі навчальні завдання, що стосуються перегляду, пошуку та відбору даних, інформації та цифрового контенту; формулює обґрунтовані висновки щодо варіантів розв'язання проблеми, прогнозує наслідки кожного з можливих рішень	формулює проблему дослідження за наданим алгоритмом; аналізує різні підходи до розв'язання дослідницьких навчальних завдань, обирає найбільш оптимальний підхід
Розв'язання дослідницьких навчальних завдань <u>(достатній рівень)</u>	формулює проблему; розв'язує у супроводі дорослого або в групі дослідницькі навчальні завдання, що стосуються перегляду, пошуку та відбору даних; формулює обґрунтовані висновки щодо варіантів розв'язання проблеми та може прогнозувати наслідки кожного з можливих рішень	уміє формулювати проблему дослідження за наданим алгоритмом; аналізувати різні підходи до розв'язання дослідницьких завдань
Розв'язання дослідницьких навчальних завдань <u>(середній рівень)</u>	може сформулювати проблему; розв'язує у супроводі дорослого або в групі дослідницькі навчальні завдання, що стосуються перегляду, пошуку та відбору даних	уміє формулювати проблему дослідження за наданим алгоритмом
Планування дослідження	аналізує план дослідження; визначає пріоритети у	створює план дослідження за визначеним алгоритмом;

Рівень	Обов'язкові вимоги до дослідницької компетентності	
	8-9 класи	10-11 (12) класи
	Здобувачі освіти	Здобувачі освіти
<u>(високий рівень)</u>	виконанні завдань, враховуючи власний темп навчання; розподіляє час на виконання тривалих завдань	аналізує свій реальний розподіл часу та корегує його (за потреби), планує час на відпочинок і відновлення фізичних і емоційних ресурсів під час самостійної роботи над дослідницьким навчальним завданням
Планування дослідження <u>(достатній рівень)</u>	може аналізувати план дослідження; визначати пріоритети у виконанні завдань; розподіляє час на виконання тривалих завдань	створює план дослідження за наданим алгоритмом; враховує реальний розподіл часу для самостійної роботи над дослідницьким навчальним завданням
Планування Дослідження <u>(середній рівень)</u>	може аналізувати план дослідження; розподіляє час на виконання тривалих завдань	створює план дослідження за допомогою наукового керівника; враховує реальний розподіл часу для роботи над дослідницьким завданням
Організація дослідження <u>(високий рівень)</u>	організує дослідження у співпраці з дорослими та однолітками; добирає необхідне обладнання або матеріали для проведення дослідження	самостійно або в групі планує та проводить дослідження, самостійно добирає необхідне обладнання, матеріали, визначає додаткові умови для проведення дослідження
Організація дослідження <u>(достатній рівень)</u>	може організувати дослідження у співпраці з дорослими та однолітками; може добирати необхідне обладнання для проведення дослідження	може самостійно або в групі планувати та проводити дослідження; може добирати необхідне обладнання для проведення дослідження
Організація дослідження <u>(середній рівень)</u>	бере участь в організації дослідження у співпраці з дорослими; з допомогою дорослого добирає необхідне обладнання для проведення дослідження	може в групі планувати та проводити дослідження; з допомогою дорослого добирає необхідне обладнання для проведення дослідження
Взаємооцінювання та самооцінювання результатів дослідження <u>(високий рівень)</u>	аналізує результати спільних досліджень за наданими критеріями; здійснює само- та взаємооцінювання результатів досліджень за наданими критеріями	аналізує результати власних та спільних досліджень за спільно розробленими критеріями; здійснює самооцінювання процесу та результату дослідження за спільно розробленими критеріями
Взаємооцінювання та самооцінювання результатів дослідження	уміє аналізувати результати спільних досліджень за наданими критеріями; здійснює самооцінювання	може аналізує результати власних та спільних досліджень за критеріями; може здійснювати

Рівень	Обов'язкові вимоги до дослідницької компетентності	
	8-9 класи	10-11 (12) класи
	Здобувачі освіти	Здобувачі освіти
<u>(достатній рівень)</u>	результатів досліджень за наданими критеріями	самооцінювання процесу та результату дослідження за спільно розробленими критеріями
Взаємооцінювання та самооцінювання результатів дослідження <u>(середній рівень)</u>	уміє аналізувати результати спільних досліджень за наданими критеріями	може аналізує результати власних та спільних досліджень за критеріями
Практичне застосування результатів досліджень <u>(високий рівень)</u>	аналізує маркетингові стратегії і тактики реалізації інноваційних проектів (досліджень)	складає бізнес-план з реалізації розробленого проекту для потенційного інвестора
Практичне застосування результатів досліджень <u>(достатній рівень)</u>	може аналізувати маркетингові стратегії і тактики реалізації інноваційних проектів (досліджень)	може скласти бізнес-план з реалізації розробленого проекту для потенційного інвестора
Практичне застосування результатів досліджень <u>(середній рівень)</u>	з допомогою дорослого може аналізувати маркетингові стратегії і тактики реалізації інноваційних проектів (досліджень)	з допомогою дорослого може скласти бізнес-план з реалізації розробленого проекту для потенційного інвестора
Проектна робота <u>(високий рівень)</u>	бере участь у спільному плануванні та реалізації проектної роботи; здійснює само- та взаємооцінювання проектів за наданими критеріями	планує проектну роботу, виконує самостійно проекти за визначеною методикою або алгоритмом
Проектна робота <u>(достатній рівень)</u>	бере участь у спільному плануванні та реалізації проектної роботи; може здійснювати само- та взаємооцінювання проектів за наданими критеріями	може планувати проектну роботу, виконувати самостійно проекти за визначеною методикою або алгоритмом
Проектна робота <u>(середній рівень)</u>	бере участь у спільному плануванні та реалізації проектної роботи	може планувати проектну роботу
4. Здатність здобувачів освіти ефективно взаємодіяти з іншими (письмово та усно формулювати свої думки, вести дискусію, діалог у процесі спільної діяльності або під час презентації її результатів тощо)		
Створення письмових текстів та усних висловлювань науково-дослідного змісту <u>(високий рівень)</u>	розуміє наукову термінологію за профілем навчання, письмово та усно формулює висловлювання, що описують наукові здобутки	застосовує наукову термінологію в усному та писемному мовленні під час формулювання висловлювань науково- дослідного змісту

Рівень	Обов'язкові вимоги до дослідницької компетентності	
	8-9 класи	10-11 (12) класи
	Здобувачі освіти	Здобувачі освіти
Створення письмових текстів та усних висловлювань науково-дослідного змісту <u>(достатній рівень)</u>	розуміє наукову термінологію за профілем навчання	застосовує наукову термінологію у науково-дослідницькій роботі
Створення письмових текстів та усних висловлювань науково-дослідного змісту <u>(середній рівень)</u>	з роз'ясненням наукового керівника розуміє наукову термінологію за профілем навчання	з роз'ясненням наукового керівника застосовує наукову термінологію у науково-дослідницькій роботі
Участь в обговореннях і дискусіях <u>(високий рівень)</u>	ініціює діалог та бере у ньому участь; веде діалог на тематику відповідно до галузі дослідження; аргументує відповіді, пропозиції, рішення, ідеї	бере участь у науковій дискусії за профілем навчання та галуззю науки; веде дискусію, обґрунтовуючи власну позицію, аргументовано заперечує опоненту
Участь в обговореннях і дискусіях <u>(достатній рівень)</u>	може ініціювати діалог та бере у ньому участь; веде діалог на тематику відповідно до галузі дослідження	може брати участь у науковій дискусії за профілем навчання та галуззю науки; веде дискусію
Участь в обговореннях і дискусіях <u>(середній рівень)</u>	може ініціювати діалог та бере у ньому участь	може брати участь у науковій дискусії за профілем навчання
Формулювання запитань відповідно до профілю навчання та дослідницької діяльності <u>(високий рівень)</u>	формулює запитання за проблемою дослідження, темою доповіді	ставить проблемні запитання під час обговорення чи дискусії
Формулювання запитань відповідно до профілю навчання та дослідницької діяльності <u>(достатній рівень)</u>	може формулювати запитання за проблемою дослідження, темою доповіді	може ставити проблемні запитання під час обговорення чи дискусії
Формулювання запитань відповідно до профілю навчання та дослідницької діяльності <u>(середній рівень)</u>	може формулювати запитання за проблемою дослідження	може сформулювати запитання під час обговорення
Співпраця в малих групах <u>(високий рівень)</u>	співпрацює в групі у процесі виконання досліджень; розробляє в команді нестандартні рішення у надзвичайних ситуаціях;	ефективно працює у різних групах, налагоджує взаємодію з опонентами; приймає нестандартні рішення у команді; визначає та

Рівень	Обов'язкові вимоги до дослідницької компетентності	
	8-9 класи	10-11 (12) класи
	Здобувачі освіти	Здобувачі освіти
	планує виконання комплексного завдання групою і визначає пріоритети спільної діяльності; виконує різні ролі в груповій роботі; демонструє вміння запобігати конфліктним ситуаціям	розподіляє ролі для виконання групового завдання; пропонує шляхи вдосконалення спільної діяльності
Співпраця в малих групах <u>(достатній рівень)</u>	співпрацює в групі у процесі виконання досліджень; планує виконання комплексного завдання групою і визначає пріоритети спільної діяльності; виконує різні ролі в груповій роботі	працює у різних групах, налагоджує взаємодію з опонентами; визначає та розподіляє ролі для виконання групового завдання
Співпраця в малих групах <u>(середній рівень)</u>	співпрацює в групі у процесі виконання досліджень; виконує різні ролі в груповій роботі	працює у різних групах, налагоджує взаємодію з опонентами;
Презентація результатів досліджень державною мовою <u>(високий рівень)</u>	презентує результати, здобуті у спільних дослідженнях, спільні проекти державною мовою, пояснює результати, відповідає на запитання; висловлює власну думку, використовуючи вербальні та невербальні засоби, спираючись на план, ключові слова і тези; виявляє здатність керувати емоціями під час виступу	презентує проекти і результати власних досліджень державною мовою, ставить запитання та відповідає на запитання з проблеми дослідження; розробляє структуру доповіді для розкриття теми (досягнення мети) виступу; впевнено та переконливо висловлює власну думку; враховує особливості аудиторії під час доповіді; опановує негативні емоції під час публічного виступу
Презентація результатів досліджень державною мовою <u>(достатній рівень)</u>	презентує результати, здобуті у спільних дослідженнях, спільні проекти державною мовою, відповідає на запитання; висловлює власну думку; виявляє здатність керувати емоціями під час виступу	презентує проекти і результати власних досліджень державною мовою, ставить запитання та відповідає на запитання з проблеми дослідження; враховує особливості аудиторії під час доповіді; опановує негативні емоції під час публічного виступу
Презентація результатів досліджень державною мовою <u>(середній)</u>	презентує результати, здобуті у спільних дослідженнях, спільні проекти державною мовою, відповідає на	презентує проекти і результати власних досліджень державною мовою, ставить запитання та

Рівень	Обов'язкові вимоги до дослідницької компетентності	
	8-9 класи	10-11 (12) класи
	Здобувачі освіти	Здобувачі освіти
<u>рівень)</u>	запитання; висловлює власну думку	відповідає на запитання з проблеми дослідження; керує власними емоціями під час публічного виступу
Спілкування іноземною мовою (відповідно до профілю навчання та напрямом дослідницької діяльності) <u>(високий рівень)</u>	розуміє усні повідомлення та виступи, створює усні та письмові висловлювання однією з іноземних мов	бере участь у діалозі, ставить питання за темою доповіді однією з іноземних мов
Спілкування іноземною мовою (відповідно до профілю навчання та напрямом дослідницької діяльності) <u>(достатній рівень)</u>	розуміє усні повідомлення та виступи, може створювати усні та письмові висловлювання однією з іноземних мов	бере участь у діалозі, може ставити питання за темою доповіді однією з іноземних мов
Спілкування іноземною мовою (відповідно до профілю навчання та напрямом дослідницької діяльності) <u>(середній рівень)</u>	розуміє усні та виступи, може створювати усні висловлювання однією з іноземних мов	може ставити питання за темою доповіді однією з іноземних мов
5. Здатність до продукування нових ідей та нестандартного розв'язання дослідницьких навчальних завдань		
Продукування нових ідей <u>(високий рівень)</u>	доопрацьовує ідеї інших; застосовує знання з різних предметів і галузей знань для створення нових об'єктів, ідей; удосконалює існуючі об'єкти, щоб зробити їх більш ефективними, естетичними чи етичними, зручними, оптимальними	генерує нестандартні ідеї, створює нові зв'язки, об'єкти; удосконалює існуючі об'єкти та системи, щоб зробити їх більш ефективними, естетичними, етичними, оптимальними; апробує нові ідеї
Продукування нових ідей <u>(достатній рівень)</u>	застосовує знання з різних предметів і галузей знань для створення нових об'єктів; може мати ідеї щодо удосконалення існуючих об'єктів, щоб зробити їх більш ефективними, естетичними чи етичними, зручними, оптимальними	може пропонувати нестандартні ідеї, створює нові зв'язки, об'єкти; може мати ідеї щодо удосконалення існуючих об'єктів та систем, щоб зробити їх більш ефективними, естетичними, етичними, оптимальними
Продукування нових ідей <u>(середній рівень)</u>	застосовує знання з різних предметів і галузей знань для	може пропонувати нестандартні ідеї, створює

Рівень	Обов'язкові вимоги до дослідницької компетентності	
	8-9 класи	10-11 (12) класи
	Здобувачі освіти	Здобувачі освіти
	створення нових об'єктів	нові зв'язки, об'єкти
Володіння методиками та прийомами стимулювання власної творчої активності <u>(високий рівень)</u>	використовує різноманітні методики стимулювання творчої активності для продукування нових ідей; використовує спеціальні прийоми теорії розв'язання винахідницьких задач	використовує метафори, аналогії, порівняння з галузевими знаннями, відмінних від провідної; застосовує методи теорії розв'язання винахідницьких задач; володіє технологіями індивідуальної та колективної творчої роботи; організовує власну творчу діяльність
Володіння методиками та прийомами стимулювання власної творчої активності <u>(достатній рівень)</u>	уміє використовувати різноманітні методики стимулювання творчої активності для продукування нових ідей; з допомогою наукового керівника використовує спеціальні прийоми теорії розв'язання винахідницьких задач	уміє використовувати метафори, аналогії, порівняння з галузевими знаннями, відмінних від провідної; з допомогою наукового керівника застосовує методи теорії розв'язання винахідницьких задач
Володіння методиками та прийомами стимулювання власної творчої активності <u>(середній рівень)</u>	з допомогою наукового керівника може використовувати методики стимулювання творчої активності для продукування нових ідей	з допомогою наукового керівника уміє використовувати метафори, аналогії, порівняння з галузевими знаннями, відмінних від провідної
Визнання помилок як невід'ємної складової успіху <u>(високий рівень)</u>	визнає помилки як можливість більше дізнатися про себе, своє навчання, сильні та слабкі сторони; аналізує ризики від прийняття рішень	обґрунтовано ризикує, висловлюючи та впроваджуючи нові ідеї; вміє оцінювати ризики та приймати рішення; здійснює самооцінку власних (командних) ресурсів і творчих досягнень
Визнання помилок як невід'ємної складової успіху <u>(достатній рівень)</u>	уміє визначати помилки як можливість більше дізнатися про себе; може врахувати ризики від прийняття рішень	може ризикувати, висловлюючи та впроваджуючи нові ідеї; уміє визначати самооцінку власних ресурсів і творчих досягнень
Визнання помилок як невід'ємної складової успіху <u>(середній рівень)</u>	уміє визначати помилки як можливість більше дізнатися про себе	може ризикувати, висловлюючи та впроваджуючи нові ідеї
Усвідомлення та регулювання емоційного стану	прогнозує свої емоції та емоції інших у певних ситуаціях;	регулює власний емоційний стан; розуміє, як і коли варто зменшувати (унікати)

Рівень	Обов'язкові вимоги до дослідницької компетентності	
	8-9 класи	10-11 (12) класи
	Здобувачі освіти	Здобувачі освіти
<u>(високий рівень)</u>	усвідомлює, що може керувати емоціями, розуміє, як інші особи можуть вплинути на його емоції	емоційну залежність(ості) від інших; може продовжувати роботу в помірно-стресовій ситуації (брак часу, неконструктивна поведінка групи, поганий настрій тощо)
Усвідомлення та регулювання емоційного стану <u>(достатній рівень)</u>	може прогнозувати свої емоції та емоції інших у певних ситуаціях; може керувати емоціями, розуміє, як інші особи можуть вплинути на його емоції	регулює власний емоційний стан; може продовжувати роботу в помірно-стресовій ситуації (брак часу, неконструктивна поведінка групи, поганий настрій тощо)
Усвідомлення та регулювання емоційного стану <u>(середній рівень)</u>	може прогнозувати свої емоції та емоції інших у певних ситуаціях; може керувати емоціями	може виконувати роботу в помірно-стресовій ситуації (брак часу, неконструктивна поведінка групи, поганий настрій тощо)

Проектне оцінювання

Проектне оцінювання в ліцеї (навчально-дослідницькі та науково-дослідницькі проекти) спрямоване на розвиток дослідницьких та практичних навичок учнів, а також на формування вмій самостійно шукати та аналізувати інформацію. Оцінювання проектів складається з кількох етапів, кожен з яких має свої критерії та орієнтований на розвиток конкретних компетентностей. Проекти спрямовані на розвиток навичок самостійної роботи, де учень відповідає всім етапам – від вибору теми до підготовки кінцевого результату. Учні мають можливість глибше зануритися в тему, розвивати аналітичні здібності та вчитися ефективно керувати своїм часом.

За домінуючими видами діяльності проекти класифікують:

Дослідницький проект:

- має структуру, яка наближена або повністю співпадає з науковим дослідженням (відмінним від наукового є те, що учні не роблять відкриття в науці);
- виконується в реальних життєвих умовах;
- передбачає застосування теоретичних знань в незнайомій ситуації;
- активно використовується наочність;
- вивчається практичне застосування явища, закону;
- має конкретний результат.

Творчий проект:

- відсутня детально розроблена структура спільної діяльності учасників;
- кожен учасник виконує ту роль, яка відповідає його інтересам, умінням;
- оформлюється у вигляді сценарію відеофільму, вистави, програми свята, плану твору, статті, репортажу, дизайну і рубрик газети, книги, альбому тощо.

Рольовий проект:

- учасники грають певні ролі;
- ролі обумовлені характером, змістом, особливістю проблеми проекту;
- результати таких проектів можуть окреслюватись як на початку проекту, так і вимальовуватись лише наприкінці;
- передбачає високий ступінь творчості;
- домінуючим видом діяльності є ролево-ігрова, пригодницька.

Інформаційний проєкт:

- спрямований на збір інформації про об'єкт чи явище та ознайомлення учасників проєкту з інформацією;
- структура передбачає наявність мети, предмету інформаційного пошуку, джерела інформації, способів обробки, результат пошуку, висновки, презентацію, практичну спрямованість;
- аналіз інформації, узагальнення зібраних фактів;
- вимагає добре продуманої структури, можливості систематичної корекції в ході роботи над проєктом;
- обмін інформацією;
- залучення до обміну інформацією учасників різних вікових груп;
- чітко визначений результат, зорієнтований на інтереси учасників.

Основними факторами оцінювання навчальних проєктів є:

- обґрунтування й постановка мети;
- планування шляхів її досягнення;
- зв'язок з життям і практична цінність;
- повнота використаної інформації, різноманітність джерел інформації;
- науковість;
- творчий і аналітичний підхід до роботи, новизна рішень;
- аналіз процесу й результатів роботи;
- якість та відповідність вимогам оформлення звіту про роботу над проєктом, результатів експерименту, відео, фото матеріалів практичної частини, макетів, демонстративних стендів;
- достовірність отриманих результатів і висновків;
- недопустимість плагіату та дотримання принципів академічної доброчесності;
- особиста зацікавленість здобувача освіти, його залученість у роботу, рівень самостійності;
- вміння презентувати проєкт, відповідати на питання, підтримувати дискусію, дотримуватися регламентованого часу.

Оцінювання проєктів охоплює такі критерії:

- Дослідницька складова: оцінюється якість проведеного дослідження, вміння учнів самостійно шукати та відбирати інформацію, критично її аналізувати, а також набувати знання для вирішення конкретного завдання.

- Організація та планування: звертається увага на те, як учні планують свою роботу, зокрема, чи правильно розподілили час, чи врахували всі етапи роботи. Це дає можливість додатково оцінити організованість і навички управління часом.

- Творчий підхід: заохочується нестандартне мислення, здатність підходити до проблем з різних боків, знаходити нові, оригінальні рішення. Це допомагає учням розвивати креативність. Захист проєктів. Захист проєкту є важливою частиною оцінювання, оскільки він дозволяє учням презентувати свої роботи та демонструвати навички публічних виступів.

Оцінка захисту включає:

- Навички публічних виступів: оцінюється вміння чітко та впевнено презентувати результати своєї роботи. Важливо, щоб учень умів звернути увагу, зосередитися на основних моментах і пояснити ключові ідеї проєкту.

- Аргументація та захист власної позиції: учні отримують бали за здатність аргументовано відповідати на питання, доводити та захищати свої висновки. Це розвиває навички критичного мислення та дозволяє учням бути впевненими у своїх результатах.

- Структура презентації: учні отримують бали за логічність та структурованість презентації. Це включає доповідь, де подається загальна інформація про об'єкт, основну частину з деталями дослідження та виконаної роботи, а також висновки.

- Засоби візуалізації: оцінюється, як учні використовують додаткові засоби, такі як слайди, графіки, таблиці, щоб покращити сприйняття інформації та зробити презентацію більш наочною. Проєктне оцінювання дозволяє учням не лише продемонструвати рівень знань, але й розвиває навички, такі як відповідальність, креативність, комунікабельність та самостійність, що є необхідними для подальшого навчання та успішної діяльності в майбутньому.

Критерії оцінювання змісту та оформлення проєкту

№ з/п	Критерій оцінювання	Показники
1.	Науковість, об'єктивність	- Уміння поставити проблему, встановити її актуальність, сформулювати мету і задачі, висунути гіпотезу дослідження; - володіння науковою мовою; - відображення основних термінів і фактичного матеріалу з теми проєкту; - знання існуючих способів і оригінальність власного вирішення проблеми, що досліджується.
2.	Послідовність, системність, актуальність	- Цілісність, супідрядність змісту; - визначення актуальності, практичності і висновків.
3.	Доступність	- Уміння описувати хід виконання дослідження; - логічність висловлювання думок, уміння порівнювати, аналізувати.
4.	Наочність	- Використання інформаційних джерел і посилання на них.
5.	Відповідність стандартам оформлення	- Знання і виконання вимог щодо оформлення змісту виконаної роботи; - цілісність, супідрядність частин тексту; - використання інформаційних джерел і посилання на них.
6.	Наочність	- Відповідність ілюстрацій темі і результатам дослідження; - схеми, графіки тощо чіткі, доступні до сприйняття

Оцінювання кожного з показників:

- відсутній – 0;
- розкритий неповністю – 1 бал;
- повне розкриття – 2 бали.

Загальна сума балів оцінювання змісту та оформлення проєкту – 12 балів.

Загальна сума балів оцінювання захисту навчального проєкту - 12 балів.

Загальний максимальний бал за критеріями оцінювання: зміст, оформлення та захист навчального проєкту – 24 бали.

Оцінювання навчального проєкту:

- низький рівень – до 6 балів;
- середній рівень – до 12 балів;
- достатній рівень – до 18 балів;
- високий рівень – до 24 балів.

XIII. Навчальні плани

РОБОЧИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН

II ступінь

8 класи – складено за Типовою освітньою програмою для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти II ступеня, затвердженою наказом МОН України від 19.02.2021 № 235 (у редакції наказу МОН 09.08.2024 №1120)

Назва освітньої галузі	Інтегровані курси Навчальні предмети	Кількість годин на тиждень у класах	
		8-1	8-2
Мовно-літературна	Українська мова	3	3
	Українська література	2	2
	Іноземна мова (англ.)	3	3
	Зарубіжна література	1	1
Математична	Математика	5	5
Природнича	Біологія	2	2
	Географія	2	2
	Фізика	2	2
	Хімія	2	2
Соціальна і здоров'язбережувальна	Здоров'я, безпека та добробут	0,5	0,5
	Підприємництво і фінансова грамотність	1	1
Громадянська та історична	Історія: Україна і світ	2,5	2,5
	Громадянська освіта	0,5	0,5
Інформатична	Інформатика	2	2
Технологічна	Технології	1	1
Мистецька	Мистецтво	1	1
Фізична культура	Фізична культура	3	3
Міжгалузеві інтегровані курси			
Математична	STEM	1	1
Природнича			
Технологічна			
Додатковий час на предмети, факультативи			
Математика		1	1
Гранично допустиме навчальне навантаження		33	33
Усього (без фізичної культури + фізична культура; без урахування поділу класів на групи)		33+3	33+3

РОБОЧИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН

II ступінь

9 класи – складено за навчальним планом класів з поглибленим вивченням окремих предметів, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 20.04.2018 № 405 (таблиця 8).

Освітні галузі	Предмети	Кількість годин на тиждень у класах	
		9-1	9-2
Мови і літератури	Українська мова	2	2
	Українська література	2	2
	Іноземна мова (англ.)	3	3
	Зарубіжна література	2	2
Суспільство-знавство	Історія України	1,5	1,5
	Всесвітня історія	1	1
	Основи правознавства	1	1
	Економіка	2	2
Мистецтво	Мистецтво	1	1
Математика	Алгебра	3	3
	Геометрія	2	2
Природо-знавство	Біологія	2	2
	Географія	1,5	1,5
	Фізика	2	2
	Хімія	2	2
Технології	Трудове навчання	0,5	0,5
	Інформатика	2	2
Здоров'я і фізична культура	Основи здоров'я	1	1
	Фізична культура	3	3
Додатковий час на предмети, факультативи			
Алгебра		1	1
Основи податкових знань		0,5	0,5
Гранично допустиме навчальне навантаження		33	33
Усього (без фізичної культури + фізична культура; без урахування поділу класів на групи)		33+3	33+3

РОБОЧИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН

III ступінь

10 клас – складено за навчальним планом для 10-11 класів закладів загальної середньої освіти з урахуванням профільності (економіка), затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 20.04.2018 № 408 (у редакції наказу МОН від 20.06.2025 №890 таблиця 2).

Предмети	Кількість годин на тиждень у 10 класах	
	10-1 Економічний профіль	10-2 Економічний профіль
Базові предмети		
Українська мова	2	2
Українська література	2	2
Зарубіжна література	1	1
Іноземна мова (англійська)	3	3
Історія: Україна і світ	2,5	2,5
Громадянська освіта	1,5	1,5
Економіка	2,5	2,5
Математика	4	4
Біологія і екологія	2	2
Географія	1,5	1,5
Фізика	3	3
Хімія	1	1
Фізична культура	2	2
Захист України	2	2
Вибірково-обов'язкові предмети:		
Інформатика	2	2
Мистецтво	1	1
Разом	31+2	31+2
<u>Спеціальні курси на вибір:</u>		
Економіка	1	1
Фінансова грамотність	1	1
<u>Дослідно-експериментальна діяльність:</u>		
Я - дослідник (українська мова і літ-ра)	0,5	0,5
Я - дослідник (історія)	0,5	0,5
Я - дослідник (економіка)	0,5	0,5
Я - дослідник (математика)	0,5	0,5
Я - дослідник (біологія і екологія)	0,5	0,5
Я - дослідник (хімія)	0,5	0,5
Усього (без фізичної культури + фізична культура; без урахування поділу класів на групи)	33+2	33+2
Гранично допустиме тижневе навантаження	33	33
Всього фінансується (без урахування поділу класу на групи)	38	38

РОБОЧИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН

III ступінь

11 клас – складено за навчальним планом для 10-11 класів закладів загальної середньої освіти з урахуванням профільності (економіка), затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 20.04.2018 № 408 (у редакції наказу МОН від 20.06.2025 №890 таблиця 2).

Предмети	Кількість годин на тиждень у 11 класах	
	11-1 Економічний профіль	11-2 Економічний профіль
Базові предмети		
Українська мова	2	2
Українська література	2	2
Зарубіжна література	1	1
Іноземна мова (англійська)	3	3
Історія: Україна і світ	2,5	2,5
Економіка	2,5	2,5
Математика	5	5
Біологія і екологія	2	2
Географія	1	1
Фізика	2	2
Астрономія	1	1
Хімія	2	2
Фізична культура	2	2
Захист України	2	2
Вибірково-обов'язкові предмети:		
Інформатика	2	2
Мистецтво	1	1
Разом	31+2	31+2
<u>Спеціальні курси на вибір:</u>		
Осн. підприємницької діяльності	1	1
Осн. оподаткування підпр. діяльності	0,5	0,5
Основи менеджменту та маркетингу	0,5	0,5
<u>Дослідно-експериментальна діяльність::</u>		
Я - дослідник (українська мова і літ-ра)	0,5	0,5
Я - дослідник (історія)	0,5	0,5
Я - дослідник (економіка)	0,5	0,5
Я - дослідник (математика)	0,5	0,5
Я - дослідник (біологія і екологія)	0,5	0,5
Я - дослідник (хімія)	0,5	0,5
Усього (без фізичної культури + фізична культура; без урахування поділу класів на групи)	33+2	33+2
Гранично допустиме тижневе навантаження	33	33
Всього фінансується (без урахування поділу класу на групи)	38	38